

ELŐFIZETÉS

HÉLYBEN:
Egy evre 24 korona
Egy hora 2 korona

VIDEKEN:
Egy evre 28 korona
Egy hora 2 k. 40 f

HIRDETÉSEK:
9-hasabon poszt sor egyszer 20 hl
minden következéskor 16 fillor

Nyitási díj 40 fillor

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1902.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Stauber József.

Szombat, szeptember 13.

Mai számunk főbb közleményei:

Vezéreltek: Kongresszusok hónapja.
Adások a pellengéren.
Az orosz trónörökös házassága.
A temesvári pángermán szerkesztő kiutaltása.
A saavári királygyakorlatok.
Az aradi motoros vasut.
Zenélő-bárcák Aradon.
A gyermekrontó ügye.
Az aradi Kössuth-ünnep.
Igazgató-váltás az aradi légszuszgyárban.
Eltűnt bankár.
Amerikai levél az örökségért.
Tárca: Problémák a fény körül. Irta: Bignio Mariska.
Regény-Csarnok: Hipnózis. Irta: Hardy I. D.

Kongresszusok hónapja.

Arad, szeptember 12.

Ki ne emlékezne a millenárius kiállítás boldog esztendejére, a mikor a kongresszusok rendezése terén világrekordot értünk el, miután a millenárius kongresszusok száma közel félszázra emelkedett. Azonban elpárolgott a mámor, beköszöntött a hét sovány esztendő sorozata és számítani kezdtük, hogy a millenárius kongresszusok leszűrhető haszna felér-e azzal a költséggel, a mibe ezek a kongresszusok kerülnek és rájöttünk, hogy bizony az elköltött pénz kamataival sem ér fel. Hanem azért nem vesztettük el a kedvünket a kongresszusok rendezésétől és a folyó évben megint pályázunk

arra a dicsőségre, hogy Magyarország a kongresszusok rendezése terén első helyet foglaljon el az európai államok között. Eddig a miskolci, siófoki, temesvári kivándorlási kongresszusok, a tusnádi székykongresszus és a temesvári méhészeti kongresszus zajlottak le, szeptember havában pedig egész légiót tevő kongresszust tartottak és tartanak meg ezentul, melyek sorozata a következő:

Szeptember 7-én volt a molnárok kongresszusa, Budapesten. Szeptember 7—8-án a borkereskedők kongresszusa, Versecen. Szeptember 8—10-én országos gazdakongresszus Pozsonyban. Szeptember 10-én a kisgazdák és földmivesek kongresszusa, Pozsonyban. Szeptember 11-én országos gazdatiszti nagygyűlés Pozsonyban. Szeptember 14—15-én a keresk. és iparkamarák országos gyűlése Debrecenben. Szeptember 14-én I. sz. baromfitenyésztési kongresszus Pozsonyban. Szeptember 16. és 17-én szőlészeti és borászati kongresszus Pozsonyban. Szeptember 18—20-án iparosok orsz. kongresszusa Nagyváradon. Szeptember 21-én kertészeti kongresszus Pozsonyban. Szeptember 22—23-án országos kereskedelmi kongresszus Sopronban.

Csupán szeptember havában tizenegy kongresszus van tehát, mely meglehetősen arányosan oszlik meg a főbb gazdasági tényezők között, a mennyiben hat a mezőgazdaság érdekeit, kettő az ipart,

kettő a kereskedelmet, egy pedig az ipart és a kereskedelmet együttesen képviseli. Az országos gazdakongresszus, az iparosok nagyváradon és a kereskedők soproni kongresszusai jelentőség tekintetében kimagaslának a többiek sorából, mert általános érdeket képviselnek, míg a többi kongresszus speciális célokra van szentelve és ezek a szaktanácskozások jelle gével bírnak. Ugy a gazdakongresszuson, valamint az iparosok és kereskedők kongresszusain több nagyjelentőségű aktuális kérdés kerül napirendre, a többiek közt a két utóbbi kongresszus foglalkozni fog a kiegyezés ügyével, melynél életbevágóbb kérdést ez idő szerint nem ismerünk.

Hogy e felsorolt kongresszusok népe sek lesznek, hogy az előadók határozati javaslatai jól meg lesznek szerkesztve, hogy számos felszólaló lelkes szavakban fogja tolmácsolni a közóhajtást, hogy az ismerkedési estélyeken, a bankettekén és buesu lakomákon elhangzó pohárköszöntések telve lesznek sziporkázó ötletekkel és elmés hasonlatokkal, abban semmi kétségünk nincs, de ha a kongresszusok hasznát óhajtánók felérni, bizony nagyon apró sulyokat kellene alkalmaznunk. Ami kongresszusaink alig egyebek a régi jóvilágbeli lakmározások modern köntösbe öltöztetett kiadásainál, de hasonlíthatók a régi gravaminális megyegyűlésekhez is, hol a panaszok és sérelmek egész sorozata tárgyalatott, ezek feliratokba foglal-

TÁRCA

Problémák a fény körül.

— Livio és Palma csevegésel. —
Irta: Bignio Mariska.

Livio, az író érdekes gondolatokat keres, megfélelőt a közönség elkényeztetett izlésének és a saját magasabb ambíciójának is. Palma vagyons fiatal asszony, okos, szellemes, élénk a fantáziája, járt a világban, ösmeri az embereket és sok társadalmi sablon alól már emancipálta magát. A lelke tele van idealizmussal, csalódott is sokat a valóság tüske bokrain, de nemes daccal vágta vissza a sorsnak: „én azért csak mégis ilyen maradok.”

Hetenként egyszer fogad. Jól meg válogatott vendégei közt mindig ott van Livio; mindig az utolsónak marad s akkor ketten folytatnak egy kis szellemi csatát.

Livio ezeken a zsurokon rendszeren nagyon hallgatag szokott lenni, csak megfigyel, erőt gyűjt, hogy aztán annál üdőbb szellemmel folytasson eszmecsereit Pálmával. Palma szalonja berendezésénél a cicsmaos fényűzést mellőzte, egyszerű izléssel s olyan gonddal rendezte be, hogy mindenki jól érezte benne magát. Sok érdekes probléma fölött vitatkoztak már a szép asszony zsuriain. Livio nem egy irodalmi sikerét köszönheti az itt felvillanó ötleteknek.

Ma a csillagászatról beszéltek: az idő ósre jár, itt a csillagbullás ideje, ilyenkor mindenki hajlik az ég tudománya felé.

Palma álmódóva dőlt hátra a kényelmes szófán, arca kissé sápadt, fáradt volt, mint mikor az agyban a gondolatok gyorsan üzik egymást s az ember kifárad azok rendezésénél. Livio szemben ült vele s ő is láthatólag gondolat hullámokkal küzdött.

— Térjed magához Livio — szolt végre Palma, s végig simította homlokát. — Az ég nagyon magas. Mutatása mélységes tudomány. Aztán a csillagokról akar tárcát írni?

— Nem arra gondolok most; — felelte Livio. — Többnyire azoknak az eszméknek megírása ad legtöbb gyönyört, amelyeket az asztalfiókba zárunk el. Azok, amik közvetlen az ember lelkéből lakadnak s ezekhez többnyire a nagy közönségnek semmi köze nincs.

— Azt nem lehet tudni; a nagy közönség egy általános fogalom, de egyénekből van összerakva ez az óriási mozaik. S bizonyosan találkozik a sok között egy hasonló gondolkászó lélek, aki azt megérti.

— Meglehet, — de néha nagyon bizarr gondolataink vannak. Tegnap megfigyeltem egy csoport csillagbullást, amint a ragyogó égboltról, fény sugarakat hagyva maga után, lefutott; erről eszembe jutott a fény futásának definíciója.

— Ez csöppet se bizarr eszme; sőt talán szép és hálás gondolat.

— De nem modern, nem lehet sikkesen feldolgozni.

— Sőt inkább: csak nem figyelte meg a saját gondolatát.

— Hogy érti azt?

Sok oldalú s igen hálás téma a fény, mely mindig kápráztat, elvakít; megállapodása nincs, s ha eltűnik, sötétséget hagy maga után, megisméllődik a nap minden pillanatában. Milyen képeket világít meg futtában, s mennyi fájdalmas történetet takar el a nyomában maradt sötétség? Maga nem erre gondolt?

— Arra még nem tértem rá. Engem meg bűvölt Flammarionnak legutóbbi munkája: szédítő számokkal magyarázza a fény futását, s ennek hatása alatt ábrándoztam. Az ember lelkének is vannak fény sugarai, magukba gyűjtik az érzelmek tisztaságát, világítanak, mint a bolygó tűz a pusztában. Az életküzdelem letarol mindent, s milyen szegény volna a lélek ezen sugarak nélkül. S ha a fény sugarak letűnnek, mi következik akkor?

— Azoknak nem szabad letűnni édes barátom; az érzelmek tisztasága kiolthatatlan tüzzel ég; csak a hideg fény, mely mocsarak fölött imbolyog, lobban el.

— Milyen jó volna elhinni ezt, mondta Livio ironikus mosollyal. — Csakhogy az élet mást bizonyít: ha az érzelmek tisztaságából táplálkozó fény sugar örök életű volna, akkor nem volna az a sok önmagával meghasonlott zseni.

va felterjesztettek, de a feliratokat soha sem olvasta el senki, a gravameneket nem orvosolta senki. A kongresszusok vidám banketjeit a katzenjammer követi, a sok felterjesztését pedig beföldi az irattárak pora és a kongresszusok végeredménye csak az elköltött pénz mennyiségének sóhajtozva való megállapításában kulminál.

Ez másképpen nem is lehet. A kongresszuson feláll az előadó és 2—3 száz ember előtt kifejti tárgyát, melyről az illetők egy részének csak homályos sejtelme volt, mivel pedig sok tárgy van napirendre kitűzve s mivel az idő rövid, vajjon miként lehetne a kongresszus közönségét a fennforgó tárgygyal alaposan megismertetni.

Ezt nem is kísérel meg senki sem, néhány kiszemelt szónok ragyogtatja ékes-szólási képességét, néhány sikerült frázist megéltjeneznek s ezzel a terjedelmes háttározati javaslat en bloc elfogadását kimondják. Ez tehát nem vita, annál kevésbé komoly, beható, a kérdés minden oldalát megvilágító, az ellenvéleményeket mérlegelő tárgyalás, hanem egyszerűen egyelőre elkészített szindarab kiosztott szerepeinek többé-kevésbé sikerült interpretálása, melynél a kongresszusi tagok kilencztedrészének közreműködése csak az éljenzésből áll.

Mindazonáltal mi nem vagyunk a kongresszusok elvi ellenségei, csak az volna az óhajtásunk, hogy a kongresszusokat alaposan reformálják. Kétféle kongresszust képzelünk: az egyik olyan népgyűlés-féle, a melynek az volna a célja, hogy bizonyos közérdekek mibenállását azokkal az érdekeltekkel megismertesse, akiknek nem áll módjukban, hogy a kérdés megismeréséhez a saját körükben eljussanak. A másik fajta kongresszus a kiválóbb szakférfiak szaktanácskozmánya volna azon célból, hogy valami aktuális kérdést alaposan megvitassanak s a követendő irányelveket megállapítsák. Akár ilyen, akár amolyan célu kongresszust tart valamely

gazdasági faktor: a fődolog, hogy sok tárgy ne szerepeljen a napirenden, de az, ami szerepel, valóban általános érdekű és kiválóan fontos tárgy legyen. Az ilyen kongresszusok úgy a követelmény megérlelése, valamint a kormányának arról való tájékozása szempontjából hasznosak, eredményesek lehetnek, míg a kongresszusok mai alakjukban alig érik meg azt időt, ami megtartásukra fordítatik.

Adósok a pellengéren.

(A kiszervezett nyomor.)

Arad, szeptember 18.

A „Budapesti Közlöny”-ben napról-napra garmada számra jelennek az árverési hirdetmények:

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi stb.

És pontosan meg van írva a hirdetményben a felperes neve, az alperes neve s természetesen a végrehajtás leendő színhelyének, az alperes lakásának a címe.

Az ilyen árverési hirdetményeket a hivatalos lap egyszerűen háromszor közli, ahhoz képest, hogy kisebb vagy nagyobb becsértékről van-e szó. A hivatalos lapból a hirdetményeket rendszeresen átveszik a többi lapok is: t. i. a fővárosi lapok a fővárosi árveréseket, a vidékiek pedig az illető vidékbelieket.

E nagy és körülményes közhírré tevés, az árveréseknek ez a kidobolása voltaképpen alkalmatlant azért történik, hogy a vásárló közönség minden egyes esetről eleve értesítetvén, az árverésekre nagy vevőközönség gyűljön össze s az árakat kölcsönösen fölvervén, az adós holmija minél nagyobb árban adassék el. Vagyis, másszóval, hogy az árverésből az adós minél nagyobb részt törleszthessen adósságából, s ha már elszedik a vagyonát, legalább minél több tehertől is megszabaduljon.

Ez volna az árverési hirdetményeknek a tulajdonképpeni céljuk. Budapesten azonban, ahol mégis aránylag a legtöbb az ingó-árverés, a nagyközönség nem vásárol árverésen, mert igen kínos valakinek az elszedett utolsó butor-darabjait megvenni. Csak nagyon elvéte tör-

ténik, hogy valakinek kedve kerekedjék árverésen vásárolni. Budapesten már elfogadott dolog, hogy az árveréseken egy, az árverési hiénák népszerű nevén ismeretes embercsoport vásárol össze mindent; természetesen gondja lévén rá, hogy minél alacsonyabb s gyakran a kikiáltási áron is alul nyomott áron. Ők aztán tovább kereskednek az elkótyavetyélt holmival, ami már nem tartozik ide. A fődolog az, hogy az árverési hirdetményekkel egyáltalában nem éretik el az a cél, hogy az árverésből minél több pénz folylyék be az adósság törlesztésére, hanem ellenkezőleg, az árverezett butorok és egyebek árából részben az árverési hiénák összetartása folytán, az eljárási költségek is többnyire alig fedeződnek. Az adós pedig az árverés következtében hajléktalanná lesz, anélkül, hogy adóssága csak részben is fogyott volna. Mert hiszen magától érthető dolog, hogy akinek annyi butora s más holmija van, hogy az árverések rendkívül csekély vételárfolyama mellett is e butorok elárveréséből az adósság valóban kifizethető lenne: azok az emberek nem engedik árverésig jutni a dolgot, hanem kiegyenlítik a tartozásukat másként. Van ugyan elvéte egy két nagyobb árverés is, de általában csaknem mindig a szegényebb osztály butorait ütik dobra, de csekély összegekért, amelyekért valóban nem érdemes egzisztenciákat tönkretenni.

Ezért volna égető szükség a homes stead-ra, a kis parasztgazda, valamint a városi kisember utolsó menedékének annak a darab hold földnek, viskónak, vagy annak a szerény lakásberendezésnek és felölteni való ruhának a védelmére, a hitelezők ellen. Ha dusszagdag főurak hitbizományait védi és fejleszti az állam, százszorosán kötelessége volna a kis embereknek e kicsiny mentővárait hatalmas védő szárnyai alá venni. Hiszen, Istenem, adósságba keveredni s aztán elmerülni az adóságokban a mai nyomoruságos kereseti viszonyok között nem is oly csudálatos dolog; aránylag csak igen ritka eset a rosszhiszemű eladósodás s a legtöbb eladósodott szegény családot igazán alig lehet bűnösnek mondani, vagy erkölcsi elzüllöttséggel vádolni azért, mert nem bír kivickélni az adósságból.

— Csakhogy ez is ellobban, mint a többi fényugár. — S minél fénylőbb volt, minél messzebb világított, annál nagyobb sötétség marad utána.

— Ne keressük a sötét képeket, mély gondolatokat, az embernek egész élete egy nagy pirotechnikai készülék; hol székel a tűzmester, a szívben vagy az agyban? Ne keressük. Az élet röppentyűi oly gyorsan követik egymást, hogy a mély elméletekre nincs idő: azok szárnysegetten visszahullanak.

— Minden okos ember tudja ezt — felelte Livia gondolkozva. Tudja, hogy csak ügyes számítások szokják meg az élet egyensúlyát s ehhez az elméletek mélysége nem jó talaj, mégsem követheti mindig. S tudja-e miért? Mert a szellem fényugara a magasba törnek s a fénynek visszavetett árnya elfedi a heles utirányt s míg az ember azt hiszi, hogy a tiszta vágyak, nemes eszmék, elvezetik az élet valódi céljához, a fénytől elvakulva téves utakra tér s éppen az borul előtte ködbe, ami a mulandó élet apró örömeit adja. Pálma elmosolyodott.

— Van valami benne „Boldogok az együttüek”, ez már két ezer év előtt meg volt írva s azért mégsem akar senkisémm együttü lenni. Veszélyes a röpülés, mégis elérjett vágya mindenkinek. Bódítók az álmok, mégis szeretünk álmodni. Tudjuk, hogy mily gyors a fény futása, mégis a fénykábító varázát imádják az emberek.

— Ezzel aztán eljutottunk a földi fény definíciójához, amely szolgaságra adja a lelket, — mondá Livia szkeptikus ajkbigyészéssel. Ennek is megvan a szédületes lépcsőzete.

— Csakhogy ez a lépcső papírmáséból van s minduntalan összeomlik, mint a kártyavár, s látja mégis mennyi szorgalommal építik újra az emberek. Elfogja őket a láz, az örült verseny láza; mindegyik szebbet akar, aztán még szebbet, s mikor meg van, kifáradt idegeivel élvezni sem tudja.

— Ez a balsors éri, Pálma, a szellem munkásainak nagy részét is; csak az elérhető, amit az alkotás gyönyöre ad, mire a siker pálmájához jutunk, kifáradt a szellem is a csalódások utvesztőjében, s nem tud fogékony lenni az örömeire. Hanem az alkotás gyönyöre isteni jutalma a munkának.

— Mondja csak Livia, mi az, ami a költői lelket a legszebb alkotásokra inspirálja: a szabadság érzése, vagy a szerelem?

Livio elgondolkozott.

— Nem fog udvariatiannak találni, ha az igazságot kimondom?

— Sőt csakis azt akarom tudni, a férfiszellemi életének őszinte vonásait akarom ismerni.

— En azt hiszem, igazán magas szárnyalásra csak a teljesen szabad lélek képes. — A szerelem érzése; akár kínzó, akár gyönyört adó, békót rak a szellemre.

— Különös, pedig az írók történetéből azt tudjuk, de benne van a köztudatban is, hogy a szerelem fakasztja a legszebb dalt, hogy minden nagy író megett egy eszményi nő állt, nemcsak Petrárnak volt meg az ő Laurája.

— Az igaz, csakhogy nincs még eldöntve az, hogy Petrára Laurája élő lény volt-e, vagy csak eszmény — nagyon sokan vannak, akik

azt állítják, hogy az olasz költő fantáziája teremtette meg ezt az isteni nőilényt, hogy magas röptü lelkének vágyai szerint inspirálja, — felelte Livia s egészen más, mint egy földi lény, mert egy olyan tökéletes harmónia talán nem is létezhet két földi lény között, amilyen érzelem egyesülésből a költői eszmék születnek.

— A maga gondolatának szédületes mélysége kezd lenni.

— Ez csak egyéni vélemény; én a földi érzelmek közt a szabadságot találok a legboldogítóbb érzésnek, de egyúttal a legelérhetőlenebbnek is. Mert nemcsak az élet prózai gondja köt meg, de megköt a szellemi lét magasba törő fényugara is, a soha nem pihenő ambíció, mely mindig előbbre üz.

— Ezzel most már eljutottunk a fény fogatkozásához, ennek a definiálása nem utolsó téma. — Nézze csak Livia, milyen nagyszerű lenne, ha a szellem munkásai feltalálnának egy szellemi villany készüléket — minő vívmányai volnának annak, mennyire le lehetne vele főzni a fizika tudósait. Ha a szellemi élet elhomályosuló fényugara közé beállítanának egy nagy villanyzóró lámpát, amely vakító fénybe helyezné az eszmék imponáns sokaságát például a maga fejébe, Livia... Livia felkacagott.

— Nagyságos asszonyom tulságosan kegyes: őszintén szólva, én nem kívánom a gondolataimat villany fény mellett mutogatni. Tudja nagysád, az ember agyában is minden pongyolában készül, s az a villany szóró lámpa nagyon diszkrét pontokat találna megvilágítani.

— Egy moderna írónak nem szabad ettől ide-

De ha hiába sűrgetjük a végső tulajdon állami védelmét, ha az árverési hirdetmények napról-napra következetesen huszával-harmincával, ötvenével jelennek meg a hivatalos lapban, legalább ne látnók ezekben a hirdetményekben mindig mindenütt kérielhetetlenül kiírva az árverést szenvedő családok neveit. — Elég volna, ha — mint arról már szó is volt, — az árverési hirdetmények csupán az árverés helyét, idejét és tárgyait közölnék s nem állítanák egyttal pellengérré a családot, amelynek ugyanis elviszik a butorait a hitelezők. Minek azt az egész világnak hivatalosan kidobni?

— X. Y-nak elárverezik a butorait. Képzhetik, mekkora most náluk a kétségbeesés. Micsoda jelenetek vannak! Az apa hogy futkos fűhöz fához pénz után, az anya hogy tépi sirva a haját, mert nem tudják előkeríteni a pénzt. Aztán elviszik a butorokat, a holmijukat s az egész család kint lesz az utcán; koldusbotra jut, hajléktalanul lesz, elzülnek. A gyermekek is elzülnek, a fiuk is, meg a lányok is.

Mindezt a hivatalos lap adja tudtul a nagyközönségnek. Meg a napilapok, amelyek átveszik tőle az árverési hirdetményeket. Hát emberséges dolog ez: így pellengérré állítani azokat az amugy is szerencsétlen embereket és családokat?

Felhívjuk az illetékes körök figyelmét erre a nyilvánvaló embertelenségre s kérjük ne állítsák egyszersmind szégyenpadra névszerint is az embereket és családokat, akiket az árverés földönfutókká tesz.

A temesvári pánnergmán szerkesztő kiutasítása.

(Utillapu Cramer Alvinak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 12.

Bandl Rezső, Temesvár város főkapitánya ma egy tettével érdemessé tette magát arra, hogy nemcsak városa, hanem minden magyar ember dicsérettel illesse s megadja neki azt az elismerést, a melyné szeggyet alig kívánhat: a főkapitány ur tudja kötelességét.

genkedni. Most ugyanis a lelepszések korszakát éljük, s éppen maguk s az újságírók a szenzáció zászlóvivői. Milyen nagyszerű címekkel lehetne cikkeket közölni — például.

Mikszáth Kálmán feje, midőn Szent Péter esernyőjét komponálta.

„Herceg Ferenc agya, midőn az Ocskay brigádéros története feletti borong.”

„Hogy írta Bródi Sándor a Kéltelkü asszonyt.” stb.

— Isten őrizzen meg ettől, úgy is nagyon elszaporodtak az irodalmi szarkák — még megessék, hogy statáriumot kellene hirdetni a szellemi rablók ellen.

— Sőt ellentétben, ezzel lehetne csak az eszme tolvajokat elijeszteni; a villany szórólámpa jó útmutató lenne. Az emberek szeretik a fogyatkozásokat homályba rejteni s csak a szép tulajdonságokba vetíteni a fénysugarakat, tehát mindenki arra törekedne, hogy az agyát hatásos pózba tartsa a fénysugarak megvilágításához — hiszen minden az effektustól függ. Milyen szellemi szecesszió fejlődne ebből ki. — mennyi képtelen helyzet, lehetetlen gondolat, kifricamított logika, s mindezekből milyen óriási hatás. Nem hódítja ezt az eszme, Livio?

— Az ön szatirájának mélyre ható fulánka van nagyságos asszonyom. nem is akarom kutatni: jogosult-e vagy nem, mély tisztelettel meghátrálok előle.

Órájára tekintett, az idő már későre járt, bucsuzni készült.

— Isten vele, mondá a szép asszony — a jövőre majd a spiritizmust fogjuk csevegni. Jó lesz? . . .

Körülbelül egy éve cseppent Temesvárra valami Cramer Alvin nevű alak és a szépen magyarosodó, hazafias városban pánnergmán lapot alapított *Deutsches Tagblatt für ungar* címmel. A lap csaholó hangon izgatott a magyarság ellen és egy cikkéért legutóbb a temesvári esküdtszék izgatás miatt el is ítélte. Cramer Alvin, ép úgy mint társa, Korn Artur, a hirhedt *Schulverein* ügynöke volt, s mind a kettejükéről a szegedi kir. ügyész kimutatta, hogy százsz pénzen élőködnek és tartják fenn lapjukat a magyarság ellen.

Temesvár város rendőrkapitánya az izgatott pánnergmán szerkesztőt, a mint lapunknak táviratozzák, *kiutasította a város területéről*. Nagyon helyén való volt ez az intézkedés. Attól lehetett volna tartani, hogy a mit eddig becsületes, buzgó hazafiak a város magyarosítása körül nagy fáradtsággal megépítettek, a pánnergmán szerkesztő rövid időn belül lerombolja.

A kiutasító határozatot a következő indokolással hozta meg *Bandl Rezső* főkapitány:

Cramer Alvint, a ki lapjában a németeket mindig a magyarok ellen izgatta, működéséért *közveszélyesnek tartottam*, mindazonáltal a sajtótörvény határozmányainak figyelembevételével izgatására semmiféle közigazgatási vagy rendőrbírói intézkedést nem alapíthatam. A midőn azonban izgatásaival a *büntetőtörvény korlátait* is túllépte és jogerős bírói ítélettel is a magyar nemzetiség elleni izgatónak jeleztetett, kötelességem volt elene, mint a közbékére veszélyes egyén ellen, az eljárást megindítani. Intézkedésemnek egyedüli indító oka az, hogy mint bíróilag elítelt nemzetiségi izgató közveszélyes egyén. Ha a rendőrhatalomnak joga van a közbékére veszélyes egyének ellen rendőri intézkedéseket tennie, *mindenesetre kötelessége a legnagyobb szigorral eljárni oly egyén ellen, a ki mint magyar állampolgár Magyarországon a magyarok ellen izgat*. Ezen indító okoknál fogva Cramert a bírói ítélet alapján, tekintettel közveszélyes voltára, a mely azonnali intézkedést követelt, *kiutasítottam* és felebezésre való tekintet nélkül az 1901. XX. tc. 8. §-a alapján ítéletemnek azonnali végrehajtását rendeltem el.

A főkapitány erélyes intézkedése Temesvárott általános meglepedést keltett.

Hát a verseci főkapitány mért késik Korn Arturral?

Az éjjeli órákban ennek az ügynek oly fordulatáról veszünk hírt, a mely ennek a dicséretes ügynek komikus fordulatot ad, s arról tesz tanubizonyosságot, hogy a hatóságok néha fejfel mennek egymásnak az intézkedéseikkel.

Góth Ferenc kir. ügyész Cramer Alvint, a ki nemzetiségi izgatás miatt három hónapi fogházra jogérvényesen el lett ítélve, *délután négy órakor letartóztatta, mert szökés gyanuja* alatt áll.

Tehát, a főkapitány kidobja Cramer Alvint, a kir. ügyesség meg ott marasztalja. Ha Cramernek három hónapot kell ülni Temesvárott, akkor annak letelte előtt mért utasítják ki? Ha pedig kiutasítják, akkor mért tartóztatják le a szökés gyanuja miatt?

Cramer Alvin rászolgált a kiebudalásra és a börtönre egyaránt; de ezt a dolgot okosabban is lehetett elintézni, mert ezzel csak anyagot adtak a pánnergmánoknak a magyar hatóságok ellen.

TÁVIRATOK.

Marconi dolgozik.

Róma, szeptember 12. A *Tribuna* egyik munkatársa beszélgetett Marconi-val, a ki azt mondta, hogy a *Carlo Alberto* cirkálójával előbb Cap Bretonba (Uj-Skócia) és azután Cap Codba (Massachusetts) megy, a hol két nagy állomást létesít a dróttalan táviró számára.

A zágrábi események.

Zágráb, szeptember 12. A rendőrség ma letartóztatta *Ifabek Kázmér* és *Birkis Vencel* horvát kereskedő alkalmazottakat, a kikről kiderült, hogy a Jellasic-téri nagy fosztogatás alkalmából izgatták a tömeget a rablásra és abban ők maguk is részt vettek. Az utóbbit azonban azzal vádolják, hogy ő volt az, a ki a tömeget *Vittas* kapitánynak lakása elé vitte.

Belgrád, szeptember 12. *Sándor* király a zágrábi zendülés hírének érkeztekor környezete előtt oda nyilatkozott, hogy a sérelmekért elégtételt fog kérni. A skupstina legközelebbi ülésén különben is okvetlenül szóba hozzák az ügyet.

Bur sebesült Berlinben.

Berlin, szeptember 12. Tegnapi Berlinből idérkezett *Dewet* tábornoknak egy unokaöccse és felvettette magát *Bergmann* tanár magánklinikájára. Az alig 22 éves fiatal ember a dél-afrikai barctéren megsebesült és sebének kezelése végett jött ide. Nem áll tehát egy berlini lapnak az a mai jelentése, hogy *Dewet* Keresztély tábornok érkezett ide és operációnak vetette magát alá.

Kinában megölt európaiak.

Peking, szeptember 12. A luhan vasutnak két francia hivatalnokát Peking és Paoingfu között kínai emberek megtámadták és *halálosan megsebesítették*. A francia hivatalnokoknál bérek kifizetésére szánt nagy pénzösszeg volt, a melyet a kínaiak elraboltak tőlük.

Az orosz trónörökös házassága.

(Orosz-ország nézz.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, szeptember 12

Pétervárról jelentik, hogy *Alexandrovics* Mihály nagyherceg, az orosz trónörökös, legközelebb jegyet fog váltani egy olasz királyi hercegnővel. A nagyherceg a napokban Rómába utazik. Ez a hír, most, közvetlenül azután, hogy *Miklós* cárnak az utolsó reménye is megszűnt, hogy neje valaha trónörökössel fogja megajándékozni, fontos eseményt jelent. Abban a tényben, hogy az oroszok leendő cárja az olasz királyi családból vesz feleséget, *Viktor Emanuel* király politikájának egyik sikerét kell látni s bizonyítékát annak a ténynek, hogy *Olaszország mind jobban közeledik a kettős szövetséghez* s mind jobban távolodik régi szövetséges társaitól. S a milyen sikere ez a házasság az olasz politikának, éppen olyan nyilvánvalóvá teszi újból is a kudarcát azoknak a bécsi köröknek, a melyeknek külpolitikai érdekeinken kellene éber szemmel őrködni. — A völegény nagyhercegről a következő jellemző apróságokat közlik.

A cárné szerencsétlen szülése óta Olaszországban a figyelem teljesen a cár testvéröccse felé fordul; ő a trón várományosa, eddig is hivatalos „goszudár naszlednik” *Alexandrovics* Mihály nagyherceg. Eddig, ha a trónörököst megillető minden tisztelettel vették is körül, hallgatagon arra gondolt mindenki, hogy ez csak interim állapot s abban a percben, mihelyt a Péter Pál-erőd ágyui megdőrdülnek, hírül adván az országnak egy várva-várt eseményt, magától megszűnik az s az ágyuk zajában elvész neve mellől a naszlednik (utód) cím. A nagyherceg tíz évvel fiatalabb a cárnál. Peterhofban született 1878. november 22-én, tehát most huszonhárom éves. Rendkívül gondos nevelésben részesült, éppen úgy, mint a bátyja, a mostani cár. Főképpen katonai nevelést ka-

pott és pedig európai műveltségű, kiváló katonának nevelését. Aranyos karakteréről, jó szívről, derűs lelkéről mindenki meggyőződhetett, aki az udvar szférájában él. Gyermekesen vidám természete ugyan nem illik bele teljesen a katonai regulákba és nem predesztinálja hadvezérnek, de azért a nagyherceg szereti a katonaságot, de szereti főképpen a sportot, a melynek minden ágát buzgóan űzi. Délceg alak, karcsu, hajlékony termet, arcának vonásai kevéssé hasonlítanak a cáréhoz, kék szeme ragyogóan fényes, kis szőke bajusza alig serked még, de már is kackiasan ki van pödörve mosolygó szája fölött. Pompás lovas; naponta nagy turákat tesz, tenniszezik, jakt-utazásokat végez s mindezt ártatlan gyönyörűséggel. Az a hír, hogy példás férj lesz, a milyen bátyja, Miklós cár. Négy nyelven folyékonyan beszél: oroszul, németül, angolul és franciául. Minthogy az udvar intim nyelve az angol nevelést kapott ifjú cárné kedvéért majdnem kizárólagosan angol, ezt éppen oly jól tudja, mint anyanyelvét, az orosz. Jelleme hasonlít némileg I. Miklós cáréhoz, a kiről még mai napig is úgy emlékeznek meg, hogy igazi barin volt, ami magyarul annyit jelent, mint: uriember. Vidám, de e mellett valóban felséges. A két testvér közt valóban példásan gyöngéd a barátság; a cár nagyon szereti Mihályt. Familiárisan meleg természete szorososan odafüzi a cár családjához s nem egyszer látták az udvar bizalmasai Peterhofban, vagy Livádiában az apró nagyhercegnőkkel játszani. A négy kis nagyhercegnő: Olga, Tatjana, Mária, Anasztázia pedig rajongóan szereti *gyágya Mihályt*. A kis korkülömbőség, a mely közöttte és az uralkodó között van (a cár ali, mit harmtnehárom éves) arra enged következtetni, hogy a trónra ő is csak deres fejjel juthat, mint György, szász király.

A sasvári királygyakorlatok.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Ma kezdődtek meg, meglehetősen csunya időben, a nagy hadgyakorlatok, amelyen a király és a német trónörökös is részt vesz. A hadgyakorlatokról a következő távirati tudósítást vesszük:

Sasvár, szeptember 12.

Az a térség, amelyen a nagy hadgyakorlatok lejátszódnak, általában a Morva és a Vág között terül el; egyrészt a Kis-Kárpátok, a Fehér Kárpátok és a Morva-Sziléziai Kárpátok szelik át; részben a Morváig terjedő hegy- és dombvidék tölti ki.

A Kárpátok erősen tagozott és sűrűen erdősített középhegysége e hadgyakorlatok alkalmával csak átvonulási terepnek jön figyelembe a Felső Magyarországból közeledő hadseregekre nézve. A tulajdonképeni harcnak színhelye a *hélics*; *szenic* és *rohrbachi* vonalától délre és nyugatra eső csapatok számára a közlekedési vonalokon kívül eső részében és jól járható térség lesz; különösen a Mivától délre a Thvojnicaig jellegzetes terepalakulatok nyomulnak előtérbe, amelyek átnézetességük következtében is különös előnyöket nyújtanak nagyobb csapatgyakorlatok számára.

A folyók közül csak a Morva bír nagyobb jelentőséggel, mivel a gyakorlatok szempontjából tekintetbe jövő terepen, Gódingtől lefelé menetakadályt képez és csak ezen helység mellett, továbbá *Landshut* és *Hohenau* mellett van áthidalva, a tábori áthidalás pedig $1\frac{1}{2}$ —4 és fél hidvonatot igényel.

Az áthálózat aránylag sűrű, de kevésbé jó; az utak többnyire hosszú defiléekben haladnak át a hegységen. A terep, a Kárpáthegységtől eltekintve, eléggé járható. A Morva mentén és a Mivától délre, valamint a Kis-Kárpátoktól nyugatra elterülő részen kiterjedt erdőségek vannak ugyan, de számos átjáróval. A Vág-völgyéből a Morva-völgyébe vezető vágúj-

helyi, póstyéni és nagyszombati főutvonalak *Szenicnél*, a *Malina* völgyében egyesülnek és *Herv* előtt *Góding* és *Hohenau* felé folytatódnak. A Kárpátok irányában csak két utvonal vezet át, az egyik a Morva-völgyéből *Holicsig* és azután *Sasváron* és *Morva Szent-Jánoson* át *Pozsonyig*, és a másik *Magyar-Bródtól* *Welkán*, *Szenicen* és *Jablonicán* át *Stomfáig*. Azonkívül kivált a hadgyakorlatok területének nyugati részét számos kocsit és országútrészlet keresztezi.

Helységek szintén csak a nyugati részen fordulnak elő sűrűbben; kivált a Morva és a Miva völgyében vannak igen nagy helységek; a legkiválóbbak ezek közül *Skalitz*, *Holics*, *Sasvár*, *Szent-Miklós*, *Szenic* és *Szobotist*.

Szeptember 10 ének estéjén mind a két fél elfoglalta a hadgyakorlatok fővezetősége részéről megállapított kiindulási pontokat.

Szeptember 11 én szünnap volt, de már e nap déli órájában megkezdődött a harcserű viszony, a mely eltart a hadgyakorlatok végéig. Ennek következtében már szeptember 11-én déli 12 órakor utnak voltak indíthatók a két fél felderítési szolgálatra rendelt járőrei és küldötteményei, valamint mind a két fél részéről oldalvást kisebb gyalogsági osztagok voltak kiküldhetők, míg a két hadseregcsoport zöme szeptember 12 ének reggelén indult utnak. Az egymással szemben álló felek immár az érintkezéstől teljesen el vannak zárva, a felderítési és biztosítási szolgálat pedig épen úgy kezeltetk, miként a háboruban. A harc megszakitása az egyes hadgyakorlati napokon mindannyiszor szintén harcserűleg fog történni, valahányszor a két féllel közölkék a hadgyakorlatok fővezetősége részéről megállapítandó átvonalakat.

Sasvár, szeptember 12.

Egész éjjel nagy záporosó volt és délelőtt még mindig esik. Noha a hadgyakorlatokra nagyon kedvezőtlen az idő, a király főhadiszállása előtt a kora reggeli órákban igen élénk volt az élet. A király a német trónörökös kíséretében háromnegyed 7 órakor lejött a piacra, a hol ekkor már a hadgyakorlatok fővezetősége, a kíséreték és az idegen attasék várokoztak.

Ő felsége az attasékkal egynegyed óráig cercle-t tartott; ezután lóra ült a társaság. A király a „Lunari“ nevű nyolc éves barna pappipát lovagolta, a német trónörökös a „Pires“ nevű tíz éves pejancát. Mind a két állat pompás angol félvér. A fényes társaság élén az uralkodóval, a kinek balján a lovon is délceg német trónörökös haladt, nyugati irányban a tíz km.-nyire fekvő *Kuklóra* lovagolt, hogy a két fél lovasságának összeütközését szemlelje.

Sasvár, szeptember 12.

A király és a német trónörökös reggel hét órakor *Kuklóra* lovagoltak. Kiséretükben voltak a főhercegeken kívül *Krighammer* és *Fejérváry* miniszterek és a katonai attasék.

Kuklón folytonos ágyuzás közben a lovascsapatok összeütköztek. Ezalatt *Sasvárnak* egész háborus képe volt. Négy ellenséges huszár és ulánus ezred vágatott végig a falun. Fél tíz-kor érkezett a 9. huszár- és a 8. dragonyos ezred *Ferenz Szalvátor* főherceg vezetésével.

A király fél egykor a német trónörökössel visszatért a kastélyba; ott fél kettőkor villásreggeli, este nyolckor pedig ebéd volt.

Ottó főherceg egy órakor érkezett meg *Sasvárra* dragonyos-ezredével.

SPORT.

+ Az aradi kerékpárklub szombaton este *éjjeli kirándulást* rendez *Zimánd Ujfalura*, melyre a klub tagjai meghívtnak, vendégek pedig szívesen láttatnak. Indulás este 8 órakor a városligettől. Lámpa elhozandó. A menetparancsnokság.

+ A tornaegyesület kirándulása. A következő főirratot vettük: A tornaegyesület által folyó hó 14-én azaz vasárnap rendezendő kirán-

dulásban résztvevő urakat felkérem, miszerint reggel 6 órakor az indulóháznál megjelenni sziveskedjenek. Indulás *Világosra* reggel 6 óra 25 perckor, megérkezés este 8 óra 57 perckor. 10 órára és ebédre való hideg elemozsjiát mindenki magával hozza. Uti költség oda és vissza 1 korona. *Nagy Sándor* titkár-művezető.

Az aradi motoros vasut.

(A közigazgatási bejárás.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Ismeretes az arad-csanádi egyesült vasutak azon érdekes terve, hogy *Aradról*, a *Szabadság-térről* kiindulva, *Battonyáig* motorkocsi közlekedést létesít, még pedig *Arad város területén* a *közuti vasut* sineinek, ezentul az *Acsev. pályájának* felhasználásával.

Erre nézve az arad-csanádi egyesült vasutak igazgatósága szerződést is kötött az aradi közuti vasut-társasággal, s azt a város közgyűlése is jóváhagyta. Az *Arad városán* keresztül vezetendő motorkocsi közlekedésre nézve ma délelőtt tartották meg a *közigazgatási bejárást* és az azt megelőző tárgyalást.

A tárgyaláson, a mely városháza tanácstermében kezdődött, *Ney Ferenc* vasuti és hajózási felügyelő elnökölt, s azon részt vettek: az arad-csanádi egyesült vasutak részéről jelen voltak: *Hegedüs László* főmérnök, *Schör Lajos*, *Tüdös Béla*, *Gellényi Ernő* főmérnökök, az aradi közuti-vaspálya részéről: *Tenner Lajos* igazgató és *Erdélyi Rezső* dr. budapesti ügyvéd, jogtanácsos; a város közigazgatási bizottsága részéről: *Varjassy Lajos* polgármester-helyettes és *Steinhardt Mór* dr., a város mint hatóság részéről *Sarlot* Domokos főkapitány, *Virágh Lajos* főmérnök és *Reicher Károly* tisztifőügyész, az aradi államépítészeti hivatal részéről *Péterffy Andor* kir. mérnök.

(A motoros közlekedés terve.)

A tárgyalás megkezdésével ismertették a motorkocsi-közlekedés tervét. A motoros vasut a *Szabadság-térről* kiindulva a *közuti vasutnak* a városháza felől levő, teherforgalomra használt *sinpárjain* közlekedik egész a városligetig, az élővíz-csatorna hidjáig, innét *peage vonal* lesz, azaz ugyanegy *sinpáron* haladnak a lovasut személyszállító kocsijai és a motoros kocsik; ugyanígy a vasuti állomástól a *pécskai-uton* végig, addig a pontig, a hol a lovasut sinei az *Acsev. vonalát* keresztezik, itt a motoros kocsik az *Acsev. sinpárjába* futva folytatják utjokat *Battonya* felé. A motoros kocsik csak a külön sineken adnak ki jegyet és vesznek föl utasokat; a *peage-vonalon* nem; a gáji vonalon a kocsiknak csupán *Buzsák-kitérőnél* lesz állomása.

(Vita a csonka vágány körül.)

A tárgyaláson a tervekre vonatkozólag először *Sarlot* Domokos főkapitány tett észrevételeit. Kifogásolja, hogy a motorkocsi vonalának a sóvámbivatal előtt, a hol a teherkocsik lerakodnak, *csonka vágánya* lesz, szabályos kitérő helyett. A csonka vágánynál attól tart, hogy arról a hajtásban levő teherkocsik leszaladnak s bajt okozhatnak; e mellett a csonka vágány a végénél felkunkorodik és ez szépészeti tekintetben kifogás alá esik. Ő a kitérő mellett van.

E körüli élénk vita volt, a melynek során *Hegedüs László* főmérnök és *Ney Ferenc* főfelügyelő igyekeztek eloszlatni az aggodalmakat.

Ney Ferenc fölhívta a város és a vasut képviselőit, hogy igyekezzenek megegyezésre jutni, mert így, ha a terveket a belügyminisz-

terhez fölterjesztik, azonnal megjön az engedély és megtarthatják a műtanrendőri bejárást, s a közlekedés megkezdődhetik. Mig ellenben ha a vélemények különbözők, a belügyminiszterium a terveket átteszi a kereskedelmi miniszteriumhoz, a mig az véleményt ad, abba több hónap beletelik. A maga részéről, hogy a város tisztviselőinek aggodalma megszűnjék, azt ajánlja, hogy a csonka vágány részére *sarukat* alkalmazzanak s az megakadályozza ugy a teherkocsik lefutását, mint a sineknek felkunkorodását.

Erre a város képviselői *elfogadták a csonka vágányt*, saruk alkalmazásával és kijelentették, hogy ily értelemben fognak előterjesztést tenni a közgyűlésnek, miután egy izbeu a kitérők mellett határozott.

(Az életbiztonság.)

Sarlot Domokos főkapitány azt kívánja, hogy a motoros kocsik a balesetek elkerülése végett *mentő készülékkel legyenek ellátva*.

Ney Ferenc főfelügyelő kötelességének ismeri annak kijelentését, hogy sajnos, *jó mentő készülékünk egyáltalán nincs még és itt bajos azt követelni*.

Hegedüs László főmérnök, a motorkocsik egy hajszállal sem lesznek veszedelmesebbek, mint a lóvasuti kocsik. Ha valaki közvetlenül a mozgásban levő lóvasuti kocsi előtt elesik, az is menthetetlenül el van veszve, ugyanigy van ez a villamos vasutaknál s lesz a motorkocsinál is. Azonban a motorkocsinak meg van az előnye, hogy ha valaki öt-hat lépésnyire van a kocsi előtt, a motorkocsinak *oly erős fékező készüléke van, a mely egy pillanat alatt megállíthatja a kocsit*. E tekintetben a motorkocsi össze se hasonlítható a lóvasuttal.

Sarlot Domokos kötelességének tartotta ezt fölhozni, nehogyn utólagos szemrehányásoknak legyen kitéve miatta.

Hegedüs László főmérnök megjegyzi, hogy a kocsik maximális sebessége a külső pályatesten óránként 20 kilométer, a városban 12 kilométer.

Sarlot Domokos főkapitány elegendőnek tartaná, ha a motorkocsik odakünn tizenkét, benn nyolc kilométer sebességgel hajtának.

Erre nézve nem hoztak határozatot, miután ebben a *műtanrendőri bejárás* fog határozni.

(Kövezés a kaposolónál.)

A harmadik észrevételt a kereskedelmi miniszterium utépitészeti osztálya nevében *Ney* főfelügyelő tette. Ott, a hol a motorkocsi a közuti vasuti sinekről az Acsev. sineire megy, miután az állami utat szel át, a mostani tört köburkolat helyett *kocka-köburkolat* alkalmazását kívánta.

Hegedüs László a kívánságot *mellőzni* kérte, miután a motoros vasutat egyelőre kísérletkép, egy évre tervezik, s nem lenne méltónyos, ha az arad-csanádi egyesült vasutakat ezért nagyobb kötelezettségekkel terhelnék.

Virágh Lajos főmérnök: A pécskai ut különben is legközelebb újra burkolás alá kerül, csak még nincs eldöntve, vajjon kockakövel, vagy aszfalttal fog ez történni.

Hegedüs László főmérnök a vasut nevében erre kijelenti, hogy az ut részt, a melyet a motoros vasut átszel, *ők* fentartják, s a minő anyaggalja város az egész pécskai utat burkolni fogja, akként fogják *ők* is ezt az utrészt átalakítani.

Ezt a kijelentést *Ney* főfelügyelő tudomásul vette.

A tárgyalások végeztével a bizottság az aradi közuti vasut külön kocsiján bejárta azt a pályát, a melyen a motorkocsik a lóvasut sinein közlekednek. Mikor ennek a résznek a végére értek, a *Neuman* testvérek cég részéről

megjelent *ifj. Neuman* Adolf, és kijelentette, hogy a cég a tulajdonát képező telekből azt a részt, a mely ott szükséges, (a lóvasut sineknek az Acsev. sineivel való összekötésére) az arad-csanádi egyesült vasutaknak az 1903. év végéig, szükség esetében még tovább is, átengedi.

Visszatérőben *ifj. Neuman* Adolf kifejezést adott a gáji- és séga-külvárosi közönség azon óhajlásának, hogy tegyék lehetővé, hogy a gáji és ségai közönség a belvárosba jövet vagy menet a motorkocsikat használhassa, s ennek megfelelő fel- és leszálló állomásokat létesítsenek, miután a közuti vasut, tudomása szerint ennek az utszakasznak személyforgalmára ráfizet s csak kötelességből tartja fenn a közlekedést.

Hegedüs László főmérnök azt felelte, hogy a motorkocsi-közlekedés egyelőre csak kísérletkép történik. A kísérleti év alatt több újtásról, módosításról lehet szó, s nincs kizárva, hogy az Acsev. az arad-gáji közlekedésekre nézve egyezményre jut a közuti vasut társulattal.

Féltizenkettőkor a bizottság a lóvasuti kocsin visszatért, s a városházán fölvetették a közgazgatási bejárásról szóló jegyzőkönyvet. Ezt a *Kass*-vendéglőben társas ebéd követte.

Miután a tárgyaláson az összes ellentétek elintézését nyertek, valószínű, hogy néhány hét múlva már a motorkocsival megtartják a műtanrendőri bejárást. Magát a motorkocsikat most az arad-csanádi vasutak arad-szentannai vonalán próbálják ki, s a próbák, a mint értesülünk, igen jó eredményre vezettek.

Zenélő-bárcák Aradon.

(Muzsikaszó a zárórán tul.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Annak idején megirtuk, hogy az *aradi vendéglősök és kávéosok* memorandumot nyújtottak be az iránt, hogy a kávéházakban és a vendéglőkben a zárórán tul való zenélés szabályoztassék. Ma ugy áll a helyzet, hogy a mikor valaki a zárórán tul muzsikáltatni akar, fölzavarja egy alázatos kéréssel az ügyeletes rendőrtisztviselőt, a kinek jogában áll az engedélyt megadni, vagy meg nem adni. A memorandum aláírói azt kérték, hogy más városok példaira, a zárórán tul való, közcsendet nem sértő zenélés mindig meg legyen engedve, a mikor érte az előírt díjat megfizetik. Hivatkoztak arra is, hogy a város e révén *tekintélyes jövedelemre tesz szert*.

A tanács a beadványra ugy határozott, hogy miután az érvényben levő *szabályrendelet módosításával jár*, az erre vonatkozó javaslat-tétellel megbízták a főkapitányt.

Sarlot Domokos főkapitány, a mint értesülünk, most terjesztette be a tanácshoz a szabályrendelet megváltoztatására vonatkozó előterjesztését.

A főkapitány azt javasolja, hogy a megállapított zárórán (a mely tizenegy és egy óra között fog váltakozni) tul *hat korona díj mellett* legyen szabad muzsikáltatni. Miután pedig éjjel bajos lenne a rendőrtisztviselőt fölkeresni, vagy a rendőrrel beküldeni a hat koronát, de meg a mai rendszer alapján rendőrtisztviselő a közpénztárt illető pénzeket nem is vehet föl: a főkapitány azt hozta javaslatba, hogy *zenélő-bárcákat adjon ki a város*, a melyeket a kávéos vagy vendéglős hat-hat koronával előre megválthat; mikor a zárórán tul muzsikáltat, akkor a rendőr-örjáratnak egyszerűen átadja az ilyen zenélő bárcát, a ki másnap beszolgáltatja a kapitányságnak.

Az érdekes ujtás ügyében végleg a törvényhatóság fog határozni. Ha ez szankcionálja, akkor ezután hajnalig is vidáman szólhat a zene, ha az embernek véletlenül van egy bárca a mellényzsebében.

Igazgató-változás az aradi légszeszgyárban.

(Cornil J. B. távozásán.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Az *aradi világítási és erőátviteli részvénytársaság*, amint megirtuk, tulajdonost változtatott: a részvények legnagyobb részét a *Société Anonyme d'Éclairage du Centre* nevű belga vállalatától megvette a Központi légszeszvilágítási társaság, amely angol tulajdonosok kezében van.

A változás folytán az aradi légszeszgyár technikai vezetésében is változás áll be, s elszólít Aradról egy rokonszenves belga embert, aki már egész magyar emberré lett közöttünk.

Amint értesülünk, *Cornil* J. B., az aradi légszeszgyár igazgatója, a jelzett változás folytán *megvált az aradi légszeszgyár vezetésétől és megmarad továbbra a Société Anonyme kötelekében*. A légszeszgyárat már átvették az új tulajdonosok s azok megbízásából azok ügyeit ideiglenesen még *Cornil* végzi, azonban valószínűleg még e hó folyamán átadja a vezetést a légszeszgyár új igazgatójának. *Cornil*, amint értesülünk, a belgatársulat *Klagenfurti és vil-lachi* telepeinek vezetésével fog majd megbízatni.

Cornil J. B., aki tudvalevőleg belga ember, *hat év óta van Aradon*. Azelőtt a Páris közelében levő *Montreux-Sons-Bois* város gázgyárat vezette; mikor az aradi légszeszgyárat a régi részvénytársaságtól a belga társulat vette át és ennek folytán a régi igazgató: *Stepniczka* Rezső, megvált, a Societé őt bizta meg az aradi gyár igazgatásával.

Cornil a gyár vezetésében egyformán megelégedésre volt ugy a vállalatnak, mint a közönségnek. A mióta ő vezeti a gyárat, a panaszok a légszeszvilágítás ellen mind ritkábbak lettek. Ő maga szorgalmas, ügybuzgó ember volt, azon külföldi típusok egyike, akik keveset adnak a reprezentációra, de annál többet a komoly munkára.

A társadalmi körök előtt is rokonszenvesé lett a belga direktor. Ő maga is valamennyire megtanult magyarul, s az ismerősei előtt büszkén emlegette, hogy a fia, aki *Aradon* született, egész magyar gyerek: magyarul beszél, s magyar polgárt nevel belőle. A változás, amely most beállott, meghusítja ezt a derék tervét. A kis *Cornil*-fiu, aki magyar földön született, osztrák Staatburger lesz, ha csak a Societé viszonyai máshová nem sodorják az apját.

Aradon bizonyára sajnálkozást fog kelteni *Cornil* J. B.-nek távozása, aki hat évig fáradhatatlan szolgálja volt a közönség érdekeinek s aradi közvilágításnak.

TANÜGY.

(—) Az „Aradvidéki Tanítóegylet” igazgató választmánya 1902. szeptember hó 13-án délután fél 5 órakor a polgári fiúiskola tanácstermében ülést tart. Az ülés főbb tárgyai: 1. Az elnök jelentése az országos bizottság és az országos *Eötvös-alap* közgyűlésének főbb eseményeiről. 2. Az elnök előterjesztése, miképpen rojja le az egyesület *Kossuth Lajos* emléke iránt érzett kegyeletét. 3. Az évi közgyűlés idejének megállapítása.

Az aradi Kossuth-ünnep.

(A függetlenségi-párt részvétele.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját minden körben megünnepelik. A mai napon az aradi függetlenségi és negyvennyolcas párt tartott ülést, vasárnap pedig az aradvárosi szabadelvű-párt vezetősége ül össze, hogy megbeszélje, minő részt vegyen az ünneplésben.

A függetlenségi párt végrehajtó bizottsága ma délután öt órakor tartott értekezletet Müller Károly pártelnök lakásán.

Müller Károly elnök bejelentette, hogy annak megvitására hívta össze a végrehajtó bizottságot, vajjon szükségesnek tartja-e, hogy a párt a városi ünnepség programján túl terjeszkedjék-e, vagy megelégszik azzal. Nézete szerint oda kell a pártnak hatni, hogy a városi ünnepség programja mellett legyen az előestén *fáklyás menet és zenéstakarodó*, a polgárság pedig kéressék fel ablakainak kivilágítására. Indítványozza továbbá, hogy az ünnepély után, délben tartsanak bankettet. Mindezek rendezése a szabadelvű párttal együttesen gondolja, mivel ez az ünnep megszüntet mindennemű pártkülönbséget. Fő dolog, hogy minél díszesebb és nagyobb szabású legyen az ünneplés. Más városokban az egész napot az ünnepnek szentelik, s banketet rendeznek este is. Itt Aradon a Kossuth-asztaltársaság üli meg a nagy alkalmat este, s erre való tekintettel az estére sem indítványoz semmit.

Klein Ignác szólott először az indítványhoz. Pártolja, hogy az egész napot ünnepségekkel töltsék ki. Azt azonban nem tartja elégségesnek, hogy a délelőtti ünnepély után csupán banket következik. Módot kellene nyújtani arra, hogy a közönség minden rétege ünneplhessen. A városligetben kellene a banketet rendezni, s itt egyben népmulatságot tartani olcsó belépődíjjal, melynek jövedelme szaporítsa a Kossuth-szobor alapot.

Kiss Ferenc pártolja Klein indítványát. A meglebben alkalmasabb hely a liget a banket számára különben is, mint valamely terem. A népünnepelet pedig úgy kellene rendezni, hogy ne okozzon költséget. A dalárdák szívesen közreműködnek díjtalanul, s eljönnek a cigányzenekarok is ingyen.

Benedek Árpád: Nem pártolja azt az eszmét, hogy a szegény cigányzenészek ingyen játszanak a ligetben. Ne mindig csak a szegény emberek adózzanak a Kossuth-szobor javára, hanem indítson a párt oly irányu mozgalmat, hogy olyan elemek is adakozzanak, kik eddig visszahúzódtak az adakozás elől. Indítványozza, hogy a munkaszünetre s így a hírlapok, nyomdák munkásainak szünetelésére is indítson akciót a párt.

Müller Károly, Mittner és Benedek indítványainak elfogadása után, az elnök javaslatára a bizottság kiküldte Müller Károlyt, Péterffy Antalt és Benedek Árpádot, hogy a szabadelvű párttal a közös ünneplés ügyében értekezzenek, egyben megbizta Benedeket, hogy a banketen a függetlenségi párt nevében beszédet tartson. Kimondták, ha a szabadelvűpárt nem megy bele az együttes ünneplésbe, úgy a függetlenségi párt külön üli meg a napot. Elhatározta a bizottság, hogy a munkaszünetet illetőleg érintkezésbe lép a kereskedelmi testülettel, a kereskedők körével és az ipartestülettel. Az előbbi kettővel való tárgyalásra Keppich Jakab dr.-t, Mittner Józsefet és Löwy Mórt küldték ki, az ipartestülettel való érintkezésre pedig Müller Károlyt, Klein Ignácot és Kiss Ferencet, míg a hírlapoknak Müller Károly, Vizer Lajos és Szalai Arnold dr. terjesztik elő a párt kérelmét.

Elhatározták Kiss Ferenc indítványára, hogy Kossuth két fiát: Kossuth Ferencet és Kossuth Lajos Tódort az ünnep alkalmából üdvözlik. A banket folyamán pedig megvendéglük a negyvennyolcas honvédeket.

A bizottság kedden délután újból ülést tart.

A gyermekrontó ügye.

(A fegyelmi és büntető vizsgálat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

Krafft-Ebing híres könyvének egyik fejezete lehetne az a csunya ügy, melynek szereplője a kis leányokat üldöző városi tisztviselő. A mai nap folyamán mindenütt az ő leleplezése képezte a beszéd tárgyát, s miután fajtalankodása nyilvánvalóvá vált, igen sokan tudtak újabb adatokat, melyeket eddig oktalan kiméletből elhallgattak, vagy pedig azért, mert csupán sejtés volt a dolog. Ilyenformán sok minden került napvilágra erről az emberről, kinek szemérmertlensége határtalan, s valóságos kalóza az erkölcsstelen üzemeknek.

A fegyelmi eljárás.

A közvélemény méltóképen megbotránkozott a leleplezések nyomán s különösen felháborodtak a városi tisztviselők, kik restelkedni kénytelenek kartársuk miatt, akit különben sem kedveltek.

Azzal mindenki tisztában van, hogy az illető ezek után nem maradhat meg állásában. A szülők, mint megirtuk már, küldöttségileg készülnek megjelenni Institoris Kálmán polgármester előtt, hogy a gyermekrontót függessze fel állásától.

Erre azonban nincs szükség. A polgármester, ki két nap óta távol volt, ma este tért haza s értesülve az esetről, kijelentette, hogy a tisztviselőt azonnal felfüggeszti, s a fegyelmi eljárást megindítja ellene. A vizsgálat iratait e célból még holnap magához kéri.

Illetékes helyről nyert vélemény szerint a tisztviselőt feltétlenül el fogják mozdítani állásától. A fegyelmi eljárás csak azzal végződhetik, hogy a közérkölciségbe ütköző és a közszemérmert sértő viselkedésért, mint egyik legsúlyosabb fegyelmi vétségért, hivatalvesztéssel sújtják.

A vádindítvány.

A büntető eljárás a járásbíró előtt folyik. A rendőrség még tegnap befejezte a vizsgálatot s az iratokat áttette a járásbíróhoz.

Ornstein Árpád kir. albiró még a mai nap kikézbcsitette az aktákat Radó Károly dr. kir. ügyészhez megbízottnak, hogy tegye meg a terhelt ellen a vádindítványt.

Radó Károly dr. vádindítványában vádat emel szemérem elleni vétség és még a kihágási törvénybe ütköző veszélyes fenyegetés miatt.

Kitünt ugyanis, hogy egy uri leányka azzal menekült üldözője elől, hogy meg fogja mondani az atyjának; erre a nyomorult azzal fenyegette, hogy ha el meri mondani, agyonüti, ahol találja!

Radó vádindítványa folytán Ornstein Árpád bíró a tárgyalásra határidőt fog kitűzni és arra meg lesznek idézve a feljelentő szülők és mindazok, kik vallomásaikkal be tudják igazolni a gyalázatos cselekményt.

A tárgyalást zárt ajtók mellett tartják, a nyilvánosság kizárásával.

A büntetés.

A büntető törvénynek a szóban lévő ferelmes esetre a következő igen enyhe intézkedése van:

249. §. A ki szemérmert sértő cselekmény nyilvános elkövetése által köz-

botrányt okoz: három hónapig terjedhető fogházzal és kétszáz forintig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

Hát bizony ez nagyon mérsékelt megtorlás, s messze jár az igazság szerint megérdemelt büntetéstől.

Orvosi szakvélemény.

Orvosi szempontból is lehet foglalkozni a botrányok hőisével. Érdekesnek tartjuk közölni egy aradi orvosnak ide vágó véleményét, mely a következőket mondja:

A tegnapi nap folyamán egy szenzációval lettünk gazdagabbak, mely igen alkalmas arra, hogy korunk erkölcsi sülyedése fölött elmélkedjünk. Valahányszor ilyen, vagy ehhez hasonló esemény előadja magát, a társadalom mindannyiszor feljajdul általános, erkölcsi posványról beszél és követeli a bűnösök vagy a bűnös szigorú megbüntetését. Pedig talán sehol sem kell jobban vigyáznunk, mint épen az ilyen valóban „kényes” kérdések elbírálásánál. Az orvostudomány nagyon jól ismeri a nemi élet számos rendellenességeinek nyilvánulásait s ezek lélektanát, s jól tudja azt is, hogy e szerencsétlenek többnyire nem bűnösök, hanem betegek és pedig elmebetegek, kik kényszerállapot parancsoló hatása alatt állanak, mely akarataknak minden más irányban való nyilvánulását lenyűgözi s szabad elhatározási képességüket felfüggeszti.

A büntett, amivel egy városi hivatalnok vádolva van, tüneteiben s részleteiben eléggé ismert; a törvényszéki orvosoknak elégszer van alkalmuk vele találkozni, „exhibitionismus”-nak hívják. A bűn elkövetői látszólag teljesen normalis és egészséges emberek is lehetnek, kik munkakörüket jól töltik be s hivatásuknak pontosan megfelelnek, de szenvedhetnek súlyos agy illetve elmebetegségben is, melynek részüneteként jelentkeznek a perverzítás.

Nem állítom, hogy az aradi eset is ezek közé tartozik, mert a bűn indoka tényleg erkölcsi sülyedés is lehet, (ezt eldönteni a törvényszéki orvosok feladata), de vigyáznunk kell, mert a humanizmus követeli, hogy addig ne ítélkezzünk embertársaink fölött, míg nem tudjuk, hogy nem méltóbb e szánalmunkra, mint megvetésünkre (Dr. H. K.)

HIREK.

Eltűnt bankár.

— Kétszáz ezer korona adósság. —

Arad, szeptember 12.

A főváros éjszakai világának egy ismert, tipikus alakja, Mahler Gusztáv bankár eltűnt. Nagy oka volt rá. Néhány nappal ezelőtt megbízottja a börzén hivatalos formában bejelentette, hogy Mahler Gusztáv, a kinek banküzlete a Kristóf-téren volt, fizetésképtelen. Az első órákban csak arról volt szó, hogy fedezetlen adósságai sokkal tetemesebb összeget, hirtelen kétszáz ezer koronánál is többet tesznek ki.

Fizetésképtelenségnek híre természetesen nagy megdöbbenést keltett. Egy esztendeje lesz, hogy a beavatottak megtudták, hogy Mahler vagyoni viszonyai teljesen megrendültek. A könnyelmű, mulató kedvű ember pedig egykoron nagy vagyonnal bírt. Öröklött pénze is volt s mikor mintegy hét évvel ezelőtt megnősült, feleségével négyszáz ezer korona hozományt kapott. Üzlete azonban sohasem jövedelmezett. Főképp önmagának játszott a börzén s eleinte nyert is. Nagy összegeket rakott a kártyára s ez uton is keresett.

Az utóbbi esztendőben azonban fordult a kocka. Szerencséje elhagyta s Mahler vagyona napról-napra kevesebb lett. Csernátony Lajos

halála után az „Angol királynő” szállodába szállt s abban a szobában lakott, a melyben Csernátony meghalt. Ekkor már nagyon rosszul állt a szénája. Kétségbeesett kísérleteket tett, hogy egykori vagyonát visszaszerezze, de immár minden terve dugába dőlt. Hitelezői szorongatni kezdték s ő már csak úgy jutott újabb pénzforrásokhoz, hogy azt hirdette, hogy ügyeit sógorai: *Wellisch* Sándor fakereskedő és dr. *Róna* Samu bőrgyógyász-magántanár rendezni fogják. Hitelezői is reménykedtek ebben s egy ideig nem bántották.

Az utóbbi hetekben Mahler Gusztávot újabb csapás érte. Meggyült a baja a hatóságokkal s bárhogy igyekezett is, nem tudott kibontakozni. Angol királynébéli lakását e hó harmadikán elhagyta s azt mondotta, hogy egy hónapra elutazik, de visszajön.

Aznap, a mikor fizetése képtelenségét a bírónak bejelentették, már nem volt Budapesten. Hitelezői megrohanták sógorait, *Wellisch* Sándort és dr. *Róna* Sámuelét, de Mahler adósságait egyikük sem fizette ki. A könnyelmű viveur a játszmát elveszítette. Utolsó mentsvára, — mint az élet oly sok gyenge hajótöröttjének — *Amerika*. Hir szerint kihajózott Chicagóba, a hol több rokona lakik. Odakünn új életet akar kezdeni, hogy becsületes munkával expialja bűneit.

— **Személyi hir.** *Institúris* Kálmán Aradváros polgármestere ma este a fővárosból hazaérkezett.

— **A belga királyné haldoklik.** *Brüsszelből* táviratozzák: A belga királyné állapotában hirtelen rosszabbodás következett be. Környezete a katasztrófától tart.

— **Minisztertanács.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Szell* Kálmán miniszterelnök holnap reggel Budapestre érkezik és elnökölni fog a nyári szünet után tartandó első minisztertanácson. Minthogy rendkívül sok az elintézésre váró teendő, a tanácskozás ezuttal nem délután öt, hanem már reggel 10 órakor kezdődik és valószínűleg estig tart.

— **A függetlenségi kör a Kossuth-szoborra.** Az aradi függetlenségi kör ma este a Jópásztorhoz címzett vendéglőben ülést tartott *Huszó* István alelnök elnöklése alatt. Az ülés tárgya az aradi Kossuth-szobor alapjához való hozzájárulás volt. *Müller* Károly indítványára elhatározta a kör, hogy minden vagyonát a szobor alapnak odományozza. Azonnal át is adtak egy 747 kor. 88 fillről s egy 57 kor. 44 fillről szóló takarékpénztári könyvet a jelenlevő Nagy Kálmánnak, mint a szobor-alap gyűjtőbizottsága elnökének. A nagyobb összeg 1900. június 30-tól, a kisebb 1898 júliustól kamatozik, s e kamat a 805 korona 27 fillérnyi tőkét szaporítja. Az ülésen elhatározták még, hogy a törvényhatósági bizottság ama tagjainak, kik a Kossuth-szobor ügyében buzgólkodtak, köszönetet mondanak.

— **Windischgrätz hercegné Mária-Radnán.** Magas vendége volt tegnapelőtt a mária-radnai bucsujáró helynek. *Windischgrätz* Lajos herceg, lovassági tábornok neje, a ki férjével néhány hete Temesvárott időzött, *Wittenberger* Antal pápai kamarás társaságában odaérkezett. A hercegné a lippai apáca-zárdában szállt meg, azután fölkereste a radnai bucsujáró helyet s meglátogatta a radnai ferenczendi szerzetesek templomát. Mária-Radnáról a hercegné családi kastélyába, *Sárospatakra* utazott.

— **A waggongyár ülése.** Az aradi *Weitzer-féle waggongyár* holnap Budapesten igazgatósági ülést tart, melyre *Vásárhelyi* Béla főrendibázi tag és *Herzl* Bernát igazgató ma a fővárosba utaztak.

— **Nátafalusy Kornél jubileuma.** A nagyváradi tankerület érdemekben gazdag, nagy tudományu igazgatóját, *Nátafalusy* Kornélt, tiz éves főigazgatói jubileuma alkalmából csütörtökön délelőtt üdvözlőtek rendtartásai a nagyváradi premontrei rendű főgymnasium tanárai. *Novotny* S. Alfonz igazgató szeretetteljes meleg üdvözlő beszédet intézett a jubiláló főigazgatóhoz, aki bölcsességgel és körültekintéssel vezette tiz éven keresztül a tankerületet. Üdvözli, mint szent-Norbert rendjének kiváló érdemekben dus tagját és munkását. *Nátafalussy* Kornél könyekig meghatva válaszolt a *Novotny* gyönyörű üdvözlő beszédére, melyben hű képét nyújtotta *Nátafalussy* tiz évi kiváló működésének. A főigazgató hivatkozik régi rendtársaira és kartársaira, akiknek nagyrésze már elköltözött az élők sorából, akik oly kiváló, hasznos emberei voltak a tanításnak és a magyar kulturának s midőn megköszöni a szeretetteljes, meleg óvációt, kívánja, hogy ők is abban a hazafias, ideális szellemben neveljék és irányítsák az ifjúságot, — mint ezek a régi rendtársak, akiknek nagyrésze már elhunyt. A beszéd után sorba kezét fogott a tanári karral s hosszasan beszélgetett velük. A nagyváradi tankerületi iskolák összes igazgatói szeptember 27-én testületileg keresik fel *Nátafalussy* főigazgatót, hogy jubileuma alkalmából kifejezést adjanak szeretetüknek és ragaszkodásuknak.

— **Miniszteri kiküldöttek Aradon.** Az aradi szalmapapirgyár ügyében e hó folyamán miniszteri kiküldöttek érkeznek Aradra. A belügyminiszterium közegészségügyi osztályából, továbbá a kereskedelemügyi miniszteriumból egy-egy főtisztviselő érkezik Aradra, hogy a szalmapapirgyár sokat emlegett füstje ügyében vizsgálatot ejtsenek meg a helyszínen.

— **Makó, Szeged, Arad.** Makó város, a mint ismeretes, új polgármestert választott. *Farkas* József ügyvéd személyében. Az új polgármester székfoglalójával együtt hivatalos látogatást tesz Szeged városánál s erről Makó városa a következő levélben értesítette a szegedi polgármestert.

Makó város általános tisztújítást tartván, ez alkalommal a város polgármesterévé *Farkas* József ügyvéd választott meg.

Midőn erről Nagyságodat szerencsém van értesíteni, egyuttal arról is értesitem, hogy Makó város új polgármestere — tekintettel azon számos közös érdekre, mely Szeged és Makó városát egyöntetű és egyértelmű eljárásra utalja s mely érdekek egyuttal arra utalják e két várost, hogy a közöttük ezideig mindenkor fennállott barátságos szomszédi viszony nemcsak jövőre is zavartalanul meg erősítség, hanem az minél inkább megszilárdíttassék s a két város ez uton is fokozottabb mérvben megfelelőhessen azon várakozásnak, melyet a magyar nemzet, a magyar nemzeti kultúra terjesztése, a magyar nemzet szellemi és anyagi előhaladása tekintetében e két nagy magyar város hazafias működéséhez fűz, — elhatározta, hogy Nagyságodnál e hó 14-én a délelőtti órákban tisztelegni fog, ez által is jelezni óhajtván azt, hogy a két város közötti jó viszonyt fentartani és ápolni elsőrendű kötelességének ismeri.

Tisztelettel

Makón, 1902. évi szept. 9. én.

Bakos

főjegyző, polgármesterhelyettes.

Ez a levél Szegednek szól, de úgy látjuk, Arad is olvashat belőle. Ugy áll a dolog, hogy Makó meg Csanádvármegye bizonyos tekintetben Szegedhez, bizonyos tekintetben Aradhoz

tartozik, mint központhoz. Az aradi kereskedelmi és iparkamara, az aradi iparfelügyelőség kerületébe esik, vasuti központja is Aradon van, s a kereskedelmi forgalma is nagyobb részét Aradhoz gravitál, viszont pedig a szegedi törvényszéknek, a szegedi ügyvédi és közjegyzői kamarának, a szegedi cs. és kir. s a honvédkiegészítő parancsnokságnak területi része. Tehát körülbelül egyforma nexusban van a két várossal. Polgármesterek egymásnál megválasztásuk alkalmából soha se szoktak tisztelegő látogatásokat tenni. Az új polgármesternek szegedi vizitje tehát azt is jelentheti, hogy az új rezsim alatt Makó inkább Szegedhez, mint Aradhoz óhajt gravitálni. A szegedieknek ez fölöttebb jól esik, lévén nekik régi álmuk a hatalmas Szeged megye megalkotása, a melybe Csanádmegye is beolvasszatnék. Aradnak az új irányzattól sokat nem kell tartani, de följegyeztük a dolgot, mint érdekes momentumot.

— **Arad a ceglédi Kossuth-szobor leleplezésén.** Cegléd városa meghívta Aradot az ott emelt Kossuth-szobornak szeptember 18-án leendő fölavatására. Az ünnepen Arad városát Nagy Sándor dr. törvényhatósági bizottsági tag fogja képviselni.

— **Halálozás.** Az aradi orvosi karnak egy fiatal, tehetséges tagja halt meg ma: *Tabakovics* János dr. a megyei közpórház orvososa. Hosszu betegség után váltotta meg a halál. Harminckilenc éves volt. Vasárnap délután fél négykor temetik a Zrínyi-utca 4. sz. házból. Az aradi orvosegyesület az orvosszövetség gyászja jelölül külön gyászjelentést adott ki, s a következő értesítést teszi közzé:

Az aradi orvos-egyesület és orvos-szövetség tagjai felkértek, hogy *Tabakovics* János dr. halála fölött való részvétnyilvánítás céljából f. hó 13-án, délután hat órakor a városháza kistermében tartandó rendkívüli gyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

Az Aradi Athletikai klub, a melynek *Tabakovics* dr. egyesületi orvosa volt, a maga gyászáról szintén külön jelentést ad ki s a temetésen testületileg részt vesz.

— **A debreceni kamara házavatóján.** Vasárnap avatja föl, nagy ünnepek között *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter jelenlétében, a debreceni kereskedelmi és iparkamara új székházát. Az aradi kamara részéről *Kristyóry* János elnök, *Marschall* Lajos dr. titkár, *Reinhart* Gyula és *Inokai Tóth* Lajos vesznek részt a házavató ünnepein.

— **Aradi katonák hazatérése a gyakorlatokról.** A délvidéki nagy hadgyakorlatokat, a mint megirtuk, csütörtök délelőtt befejezték. A lefuvás *Sistárovecz* község mellett történt. Az aradi háziezred az éjtel *Sistárovecz* mellett töltötte; ma pihenő nap volt. Az éjtel *Szabadhelyre* mennek s ott hálnak meg, ezután gyalog jönnek haza Aradra és vasárnap délelőtt érkeznek haza.

— **Házasság.** *Ferenczy* Gyula gyógyszerész e hó 14-én délelőtt tiz órakor köt házasságot az aradi anyakönyvi hivatalban *Buchsbaum* Emma kisasszonnyal, *Buchsbaum* Adolf aradi kereskedő leányával.

Dirle László silingyai körjegyző e hó 28-án köt házasságot *Mladin* Aurélia kisasszonnyal, *Mladin* György volt körjegyző leányával.

— **Apa és fia, mint vetélytársak.** Ha valaki drámanak dolgozná föl az alábbi való történetet, kinevetnék őt a szent valószínűség nevében. Pedig hát az élet teremt ilyen képtelen történeteket. *Rómából* táviratozzák a megrázó esetet: *Turri* bolognai egyetemi tanár ma bejelentette a rendőrségnek, hogy apását, *Bomartino* grófit saját fia meggyilkolta egy asszony miatt, a kit mind a ketten szerettek.

— **A bezdini kolostor vendégei** *Brankovics* György karlócai patriarka és *Bogdanovics* Lu-

halála után az „Angol királynő” szállodába szállt s abban a szobában lakott, a melyben Csernátorny meghalt. Ekkor már nagyon rosszul állt a szénája. Kétségbeesett kísérleteket tett, hogy egykori vagyonát visszaszerezze, de immár minden terve dugába dőlt. Hitelezői szorongatni kezdték s ő már csak úgy jutott újabb pénzforrásokhoz, hogy azt hirdette, hogy ügyeit sógorai: *Wellisch* Sándor fakereskedő és dr. *Róna* Samu bőrgyógyász-magántanár rendezni fogják. Hitelezői is reménykedtek ebben s egy ideig nem bántották.

Az utóbbi hetekben Mahler Gusztávot újabb csapás érte. Meggyült a baja a hatóságokkal s bárhogy igyekezett is, nem tudott kibontakozni. Angol királynébéli lakását e hó harmadikán elhagyta s azt mondotta, hogy egy hónapra elutazik, de visszajön.

Aznap, a mikor fizetéseképtelenségét a bírónak bejelentették, már nem volt Budapesten. Hitelezői megrohanták sógorait, *Wellisch* Sándort és dr. *Róna* Sámuelét, de Mahler adósságait egyikük sem fizette ki. A könnyelmű viveur a játszmát elveszítette. Utolsó mentsvára, — mint az élet oly sok gyenge hajótöröttjének — *Amerika*. Hir szerint kihajózott Chicagóba, a hol több rokona lakik. Odakünn új életet akar kezdeni, hogy becsületos munkával expialja bűneit.

— **Személyi hir.** *Institúris* Kálmán Aradváros polgármestere ma este a fővárosból hazaérkezett.

— **A belga királyné haldoklik.** *Brüsszelből* táviratozzák: A belga királyné állapotában hirtelen rosszabbodás következett be. Környezete a katasztrófától tart.

— **Minisztertanács.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: *Szell* Kálmán miniszterelnök holnap reggel Budapestre érkezik és elnökölni fog a nyári szünet után tartandó első minisztertanácson. Minthogy rendkívül sok az elintézésre váró teendő, a tanácskozás ezuttal nem délután öt, hanem már reggel 10 órakor kezdődik és valószínűleg estig tart.

— **A függetlenségi kör a Kossuth-szoborra.** Az aradi függetlenségi kör ma este a Jópásztorhoz címzett vendéglőben ülést tartott *Huszó* István alelnök elnöklése alatt. Az ülés tárgya az aradi Kossuth-szobor alapjához való hozzájárulás volt. *Müller* Károly indítványára elhatározta a kör, hogy minden vagyonát a szobor alapnak odományozza. Azonnal át is adtak egy 747 kor. 88 fillről s egy 57 kor. 44 fillről szóló takarékpénztári könyvet a jelenlevő Nagy Kálmánnak, mint a szobor-alap gyűjtőbizottsága elnökének. A nagyobb összeg 1900. június 30-tól, a kisebb 1898 júliustól kamatozik, s e kamat a 805 korona 27 fillérnyi tőkét szaporítja. Az ülésen elhatározták még, hogy a törvényhatósági bizottság ama tagjainak, kik a Kossuth-szobor ügyében buzgólkodtak, köszönetet mondanak.

— **Windischgrätz hercegné Mária-Radnán.** Magas vendége volt tegnapelőtt a mária-radnai bucsujáró helynek. *Windischgrätz* Lajos herceg, lovassági tábornok neje, a ki férjével néhány hete Temesvárott időzött, *Wittenberger* Antal pápai kamarás társaságában odaérkezett. A hercegné a lippai apáca-zárdában szállt meg, azután fölkereste a radnai bucsujáró helyet s meglátogatta a radnai ferenczendi szerzetesek templomát. Mária-Radnáról a hercegné családi kastélyába, *Sárospatakra* utazott.

— **A waggongyár ülése.** Az aradi *Weitzer-féle waggongyár* holnap Budapesten igazgatósági ülést tart, melyre *Vásárhelyi* Béla főrendibázi tag és *Herzl* Bernát igazgató ma a fővárosba utaztak.

— **Nátafalusy Kornél jubileuma.** A nagyváradi tankerület érdemekben gazdag, nagy tudományu igazgatóját, *Nátafalusy* Kornélt, tiz éves főigazgatói jubileuma alkalmából csütörtökön délelőtt üdvözlőtek rendtartásai a nagyváradi premontrei rendü főgymnasium tanárai. *Novotny* S. Alfonz igazgató szeretetteljes meleg üdvözlő beszédet intézett a jubiláló főigazgatóhoz, aki bölcsességgel és körültekintéssel vezette tiz éven keresztül a tankerületet. Üdvözlő, mint szent-Norbert rendjének kiváló érdemekben dus tagját és munkását. *Nátafalussy* Kornél könyekig meghatva válaszolt a *Novotny* gyönyörű üdvözlő beszédére, melyben hű képét nyújtotta *Nátafalussy* tiz évi kiváló működésének. A főigazgató hivatkozik régi rendtársaira és kartársaira, akiknek nagyrésze már elköltözött az élők sorából, akik oly kiváló, hasznos emberei voltak a tanításnak és a magyar kulturának s midőn megköszöni a szeretetteljes, meleg óvációt, kívánja, hogy ők is abban a hazafias, ideális szellemben neveljék és irányítsák az ifjúságot, — mint ezek a régi rendtársak, akiknek nagyrésze már elhunyt. A beszéd után sorba kezét fogott a tanári karral s hosszasan beszélgetett velük. A nagyváradi tankerületi iskolák összes igazgatói szeptember 27-én testületileg keresik fel *Nátafalussy* főigazgatót, hogy jubileuma alkalmából kifejezést adjanak szeretetüknek és ragaszkodásuknak.

— **Miniszteri kiküldöttek Aradon.** Az aradi szalmapapirgyár ügyében e hó folyamán miniszteri kiküldöttek érkeznek Aradra. A belügyminiszterium közegészségügyi osztályából, továbbá a kereskedelemügyi miniszteriumból egy-egy főtisztviselő érkezik Aradra, hogy a szalmapapirgyár sokat emlegett füstje ügyében vizsgálatot ejtsenek meg a helyszínen.

— **Makó, Szeged, Arad.** Makó város, a mint ismeretes, új polgármestert választott. *Farkas* József ügyvéd személyében. Az új polgármester székfoglalójával együtt hivatalos látogatást tesz Szeged városánál s erről Makó városa a következő levélben értesítette a szegedi polgármestert.

Makó város általános tisztujtást tartván, ez alkalommal a város polgármesterévé *Farkas* József ügyvéd választott meg.

Midőn erről Nagyságodat szerencsém van értesíteni, egyuttal arról is értesitem, hogy Makó város új polgármestere — tekintettel azon számos közös érdekre, mely Szeged és Makó városát egyöntetű és egyértelmű eljárásra utalja s mely érdekek egyuttal arra utalják e két várost, hogy a közöttük ezideig mindenkor fennállott barátságos szomszédi viszony nemcsak jövőre is zavartalanul meg erősítség, hanem az minél inkább megszilárdíttassék s a két város ez uton is fokozottabb mérvben megfelelhessen azon várakozásnak, melyet a magyar nemzet, a magyar nemzeti kultúra terjesztése, a magyar nemzet szellemi és anyagi előhaladása tekintetében e két nagy magyar város hazafias működéséhez fűz, — elhatározta, hogy Nagyságodnál e hó 14-én a délelőtti órákban tisztelegni fog, ez által is jelezni óhajtván azt, hogy a két város közötti jó viszonyt fentartani és ápolni elsőrendű kötelességének ismeri.

Tisztelettel

Makón, 1902, évi szept. 9 én.

Bakos

főjegyző, polgármesterhelyettes.

Ez a levél Szegednek szól, de úgy látjuk, Arad is olvashat belőle. Ugy áll a dolog, hogy Makó meg Csanádvármegye bizonyos tekintetben Szegedhez, bizonyos tekintetben Aradhoz

tartozik, mint központhoz. Az aradi kereskedelmi és iparkamara, az aradi iparfelügyelőség kerületébe esik, vasúti központja is Aradon van, s a kereskedelmi forgalma is nagyobb részét Aradhoz gravitál, viszont pedig a szegedi törvényszéknek, a szegedi ügyvédi és közjegyzői kamarának, a szegedi cs. és kir. s a honvédkiegyesítő parancsnokságnak területi része. Tehát körülbelül egyforma nexusban van a két várossal. Polgármesterek egymásnál megválasztásuk alkalmából soha se szoktak tisztelegő látogatásokat tenni. Az új polgármesternek szegedi vizitje tehát azt is jelentheti, hogy az új rezsim alatt Makó inkább Szegedhez, mint Aradhoz óhajt gravitálni. A szegedieknek ez fölöttebb jól esik, lévén nekik régi álmuk a hatalmas Szeged megye megalkotása, a melybe Csanádmegye is beolvastatnék. Aradnak az új irányzattól sokat nem kell tartani, de följegyeztük a dolgot, mint érdekes momentumot.

— **Arad a ceglédi Kossuth-szobor leleplezésén.** Cegléd városa meghívta Aradot az ott emelt Kossuth-szobornak szeptember 18-án leendő fölavatására. Az ünnepen Arad városát Nagy Sándor dr. törvényhatósági bizottsági tag fogja képviselni.

— **Halálozás.** Az aradi orvosi karnak egy fiatal, tehetséges tagja halt meg ma: *Tabakovics* János dr. a megyei közpórház orvososa. Hosszu betegség után váltotta meg a halál. Harminckilenc éves volt. Vasárnap délután fél négykor temetik a Zrínyi-utca 4. sz. házból. Az aradi orvosegyesület az orvosszövetség gyászja jelölül külön gyászjelentést adott ki, s a következő értesítést teszi közzé:

Az aradi orvos-egyesület és orvos-szövetség tagjai felkértek, hogy *Tabakovics* János dr. halála fölött való részvétnyilvánítás céljából f. hó 13-án, délután hat órakor a városháza kistermében tartandó rendkívüli gyűlésre megjelenni sziveskedjenek.

Az Aradi Athletikai klub, a melynek *Tabakovics* dr. egyesületi orvosa volt, a maga gyászáról szintén külön jelentést ad ki s a temetésen testületileg részt vesz.

— **A debreceni kamara házavatóján.** Vasárnap avatja föl, nagy ünnepek között *Láng* Lajos kereskedelmi miniszter jelenlétében, a debreceni kereskedelmi és iparkamara új székházát. Az aradi kamara részéről *Kristyóry* János elnök, *Marschall* Lajos dr. titkár, *Reinhart* Gyula és *Inokai Tóth* Lajos vesznek részt a házavató ünnepein.

— **Aradi katonák hazatérése a gyakorlatokról.** A délvidéki nagy hadgyakorlatokat, a mint megirtuk, csütörtök délelőtt befejezték. A lefuvás *Sistárovecz* község mellett történt. Az aradi háziezred az éjtel *Sistárovecz* mellett töltötte; ma pihenő nap volt. Az éjtel *Szabadhelyre* mennek s ott hálnak meg, ezután gyalog jönnek haza Aradra és vasárnap délelőtt érkeznek haza.

— **Házasság.** *Ferenczy* Gyula gyógyszerész e hó 14-én délelőtt tiz órakor köt házasságot az aradi anyakönyvi hivatalban *Buchsbaum* Emma kisasszonnyal, *Buchsbaum* Adolf aradi kereskedő leányával.

Dirle László sillingyai körjegyző e hó 28-án köt házasságot *Mladin* Aurélia kisasszonnyal, *Mladin* György volt körjegyző leányával.

— **Apa és fia, mint vetélytársak.** Ha valaki drámanak dolgozná föl az alábbi való történetet, kinevetnék őt a szent valószínűség nevében. Pedig hát az élet teremt ilyen képtelen történeteket. *Rómából* táviratozzák a megrázó esetet: *Turri* bolognai egyetemi tanár ma bejelentette a rendőrségnek, hogy apósát, *Bomartino* grófot saját fia meggyilkolta egy asszony miatt, a kit mind a ketten szerettek.

— **A bezdini kolostor vendégei** *Brankovics* György karlócai patriarka és *Bogdanovics* Lu-

cián szentendrei püspök tegnap meglátogatták a *berdini* görög keleti zserb kolostort, a hol őket *Doschen* Izsák arkimandrita, a zárda főnöke fogadta. A patriarka ma visszautazott Temesvárra, a honnét ma tér vissza Karlócára.

— **Halálos párbaj.** *Gablouban*, amint lapunknak táviratozzák, *Kopc* járásbíró, tartalékos hadnagy, a hadgyakorlatok alkalmával egy másik hadnagygyal párbajt vívott. A járásbíró a párbajban kapott sebeibe belehalt.

— **Megint Judavits.** Az Aradon jól ismerős nemzetközi szédelőt, Judavits Lázárt újra letartóztatták, Budapest közelében: Erzsébetfalván. Judavits Lázár, Sülelmed községben született s már többször megbüntették csalásért, legutóbb pedig a budapesti rendőrség adott ki ellene körözőlevelet okirathamisítás miatt. Három évvel ezelőtt a bécsi országos törvényszék előtt Judavits ellen bűnpör folyt, amely annak idején nagy föltűnést keltett, s azzal végződött, hogy a csaiót öt hónapi börtönre ítélték s kitasították Ausztria területéről. Akkoriban így nevezte magát: *sülelmedi Judavits Lázár*. Sok mindenféle kisebb-nagyobb csinyt követett el ezen a néven s érdekes, hogy *Deckert* weinhausi plébánosnak ő szolgáltatta az anyagot brosürájához. Büntetésének leülése után Magyarországra jött s itt egy ideig mint vallás-tanár és ferencendi barát szerepelt. Szerzetesi ruhában utazgatott mindenfelé az országban és alamizsnát gyűjtött. Akkoriban eleinte *Gelsey* Zoltán dr.-nak, később pedig sármányi Balogh Nepomuk Jánosnak nevezte magát. Hogy csinytevései sikerüljenek, sok okiratot hamisított, legutóbb Pozsony vidékén is egy hamisított miniszteri engedelemmel zsarolta meg az embereket.

— **Eljegyzés.** *Karlík* B. Károly borosjenői segédjegyző eljegyezte *Klein* Fannika kisasszonyt, özv. *Klein* Simonné leányát, Pankotán.

— **Lefokozott honvédfőhadnagy.** A kolozsvári hadbírótság lefokozásra ítélte egy honvédfőhadnagyot az adóságai miatt. *Szántner* Ödön a neve s főhadnagy volt a nagyszabeni huszonharmadik honvédszázadban. Ezredsegéd-tiszti teendővel is meg volt bízva. Szántnert költséges életmódja nagy adóságokba sodorta és miután nem teljesítette kötelezettségeit, a fizetését letiltották. A főhadnagy azonban elszikkasztotta a bírósági letiltásokat, melyek az ezredparancsnokság címére érkeztek s így a hitelező követelésének érvényesítését megakadályozta. Később a hitelező részéről benyújtott panasz folytán az ezredparancsnokság címére érkezett felsőbb hatósági rendelkezéssel is hasonló módon bánt el. Ezért a kolozsvári 6-ik honvédkerületi bíróság megfosztotta Szántnert a tiszti rangjától s egyhónapi és kéthéti súlyosított börtönre ítélte. Az elítélt fölbevezett. A honvédparancsnokság tegnap foglalkozott a fölbevezéssel és az ítéletet helybenhagyta.

— **Gyűlés az ipartestületben.** Az aradi ipartestület előjárósága f. hó 15-én hétfőn d. u. 5 órakor az alábbi tárgysorozattal rendes havi ülését tartja: 1. Az elnök előterjesztései. 2. Mult ülés jegyzőkönyvének felolvasása s hitelesítése. 3. Havi jelentések és számadások ösmertetése. 4. Iparigazolványtulajdonosok közötti változások. 5. Jelentés a király arcképéről. 6. Előterjesztés a *Kossuth-ünnep* tárgyában. 7. A kereskedelmi miniszter leirata a módosított testületi alapszabályok jóváhagyása tárgyában. 8. A kereskedelmi és iparkamara értesítése a cs. és kir. hadsereg 1908 évi lábbeli szükségletéről. 9. Jelentés a hazai ipartestületek központi bizottságában tartott ülésről. 10. A testületi rokkant alap részére vásárolt értékpapírok bemutatása. 11. Előterjesztés a *férj szabók szabásati tanfolyamáról*. 12. Meghívások *szászországi ünnepélyekre*. 14. *Előterjesztés az alföldi*

iparkiallítás érdekében. 15. Indítványok. 16. Szabadítások.

— **Az ellopott ezredpénz.** Nagy föltűnést keltett tavaly *Dioszeghy* székesfehérvári ulánusfőhadnagy esete, akit az ezred pénztárának eltörlése miatt letartóztattak és fogságba vetettek. Most ennek a szenzációnak epilógusaként kis hirdetés jelent meg a hivatalos lap mai számában. Az ellopott *takarékpénztári könyveket*, miután azok nem kerültek elő, bírói eljárás után megsemmisíté, hogy a könyvekre betett pénzt fölvehessék. Az érdekes hirdetés így szól:

MEGSEMMISÍTÉS.

6041—902. A székesfehérvári kir. törvényszék közhírré teszi, hogy *onori Lyro* Emil ezredes kérelme következtében a „Fejérmegyei takarékpénztár“ által 1898. december 31-én 12210. szám alatt 1688 korona 40 fillérről kiállított „12. Uhl. Reg. Sparfond“ megjelölésű, ugyanaz által 1898. december 31-én 13183. szám alatt 818 korona 38 fillérről kiállított „Reservefond“ megjelölésű, ugyanaz által 1900. május hó 15-én 16206. sz. alatt 152 korona 46 fillérről kiállított „Pferdefond“ megjelölésű, ugyanaz által 1900. május 16-én 16297 sz. alatt kiadott 4568 koronáról kiállított „Uniformirung“ megjelölésű, ugyanaz által 1900. október 1-én 16434. sz. alatt kiadott 990 korona értékű „Rennfond“ megjelölésű, ugyanaz által 1900. december 7-én 16574. sz. alatt 500 koronáról kiállított „Menagefond“ megjelölésű, végül a „székesfehérvári kereskedelmi bank“ által 1899. január 3-án 3806. sz. alatt 326 korona 47 fillérről kiállított „Berényi Mór né“ megjelölésű és állítólag elveszett betéti könyvek a 6041—p. 901. sz. a. kelt végzéssel semmisnek nyilvánított. Székesfehérvárott, 1902. augusztus hó 24. A kir. törvényszék.

— **Fellázadt aratók** Borzalmas eset történt — mint nekünk írják — szerdán délután az *Endrőd* közelében lévő *Simon*-pusztán. *Simon* László földbirtokos tanyáján szerdán végezték el az arató-munkások a cséplést s ekkor kellett volna szerződésileg megállapított arató részüket kikapni. *Simon* László az aratóknak adott előleg fejében nagy *levonásokat* akart eszközölni s a még kijáró gabonarészt is az ocus, szemetes gabonából akarta kifizetni. A munkások ezt nem fogadták el, ami miatt előbb szóváltásra, majd tettelegességre került a dolog s ekkor *Simon* a cselédjeivel akarta kihajtani az aratókat a pusztáról. Ekkor azután véres összecsapásra került a dolog, miközben *Giskó* Mihály kocsis, *Szalánka* Mihály aratót vasvillával leütötte, az aratók ellenben *Kuher* Ádám és *Nyisztor* Imre béreseket, továbbá *Simon* László földbirtokost életveszélyesen összeszurkálták. *Kuher* és *Szalánki* még tegnapelőtt éjjel *belehaltak* sebeikbe. A vérengzés befejezése után a felbőszült aratók *felgyújtották a szállást*, valamint a kazlakba rakott szalmát és takarmányokat, azután a készen állott kocsijukat gabonával megrakva, eltávoztak. Másnap a helyszínre érkezett a kir. ügyész s a vizsgálatot még most is vezetik. Tizenhat munkást és egy cselédet letartóztattak.

— **Öreg honvédek Pantheonja.** A Kossuth születése száz éves évfordulóján még élő 48—49-diki katonák képeiből mint megirtuk, nagy kiállítást rendez az orsz. tört. ereklyemuseum. E kiállítás látható lesz a *Mátyás* király kolozsvári szobrának leleplezési idején is. A képek kiállítására a hazai előkelőbb fényképészeket kérte fel a museum. Nálunk az összes aradi fényképészek fogják teljesíteni a levételeket. A museum lapunk utján, az itteni kerületbeli honvédeket arra kéri, hogy haladéktalanul jelent-

kezzenek a fényképészeti műteremben a maguk levétele végett. A kinek egyenruhája van, vegye azt fel, a kinek nincs, az polgári sötét ruhában jelentkezzék. A museum *Kossuth* Lajos születése száz éves évfordulójának maradandó emléket akar a ma még élő katonák arcképeiből állítani. A képeket a honvédek Pantheonjában helyezik el. A képekhez életrajzi adatokat is kell beadni Erre kérdő ívek vannak letéve a fényképészeknél és a honvéd-egyleteknél: csak a feleletet kell leírni vagy lediktálni. A szegényebb sorsu honvédek levétele teljesen díjtalan.

— **Elgázolta a vicinális.** A budapesti közvágóhid mellett, mint tudósítónk sürgönyzi, ma este elgázolta a vicinális vasut a 67 éves *Lambert* József negyvennyolcas honvédet. A kerek a *bal lábát levágták*. A szerencsétlen öreget a *Rókus-kórházba* vitték a mentők.

— **A Mollináryaktól a csillagbörtönig.** A szegedi csillagbörtön vasajtaja ismét megnyílt egy uri rab előtt. A szegedi ker. börtön felügyelő-bizottságának ajánlására az igazságügyi miniszter feltételes szabadságot engedélyezett. *Török* József volt beszercebányai kereskedelmi és iparkamarai titkárnak, aki sikkasztás büntetésének elkövetése miatt négy évi börtönre volt elítélve. A börtön igazgatósága ma meg is hirdette az igazságügyi miniszter kegyelmét az uri rab előtt, aki a napokban el is hagyta a börtönt. *Török* egyelőre Beszercebányára utazott családjának meglátogatására. Onnét a volt kamarai titkár a fővárosba megy, ahol kereskedelmi tudakozó irodát fog nyitni. *Török* József, aki negyedfél évet töltött a szegedi börtönben, érdekes multu ember. Evekkel ezelőtt a *Mollináry*-gyalogezredben volt *tényleges főhadnagy* és onnét ment kamarai titkárnak. Megismerkedett egy beszercebányai szép zsidóleánnyal, akit megszeretett. Miután kauciója egyiküknek sem volt, otthagya a katonai pályát és polgári pályára ment. Ekkor a róm. kath. válásról áttért a zsidó hitre és elvette menyasszonyát. Az új rokonsága juttatta aztán be a beszercebányai keresk. és iparkamarához állásba. Eveken át viselte ezt az állását, amíg egyszer megtévedt és idegen pénzhez nyúlt. Már a börtönben elhatározta, hogy ha kiszabadul, a keresk. és iparkamaránál szerzett ismereteit fogja értékesíteni és Budapesten nyit kereskedelmi tudakozó irodát. Közölte is ezt a tervét a rokonságával és azok ígérték neki, hogy új foglalkozásában is tán őt fogják.

— **Irtóháboru a csók ellen.** Amerikában ugyancsak nagy veszedelembé jutott a csók. Nemrégiben egy vasutársaság indított ellene irtóháborút, most pedig az a hír érkezik, hogy *Evanston* városban Illinoisban egy klub alakult amely keményen eltiltja tagjait a csóktól. És nem öreg urak és asszonyok a tagjai ennek a klubnak, hanem fiatal urak és leányok. Kijelentették ennek a klubnak a tagjai, hogy a sok ezer év óta divatos csók nemcsak hogy unalmas hanem egyszersmind veszedelmes az egészségre is. A klub számúzi a könyvtárából mindazokat a könyveket is, amelyekben csokolódzásról és szerelemről van szó. Hanem keletkezett ellenáramlat is. Egy sereg egyetemet járó leány hevesen tiltakozott a klub intenciói ellen.

— **Egy szöktetés bonyodalmái.** *Eviánban*, a genfi tó mellett — mint svájci és német lapok írják — letartóztatták a „*Helberg-Hotel*“ tulajdonosát. Ez a letartóztatás összetűgésben van egy szerelmes pár szökésével és öngyilkosságával, a kik *Budapestről* szöktek meg és Svájcban igyekeztek elrejtőzni a férj boszúja és az igazságszolgáltatás elől. A hirnek előzményeit és részleteit a következőkben ismergetik a német lapok: „*Lambeck* hadnagy *Wagner* nevű kapitánya feleségét megszöktette *Budapestről*. A szerelmes pár magával vitte a férj 32.000 koronáját is és *Eviánban* telepedtek le. *Wagner* kapitány, a rendőrség segítségével nyomára jött a szökevények tartózkodási helyének s egy titkos rendőrrel a szökevények után utazott *Eviánba*. *Wagner* né a pénzt és egyéb ékszereit átadta a szállodatulajdonosnak, egy kis táskába rejtve. A kapitány észrevette, hogy a táskát kinyitották és hogy abból 2000 frank hiányzik. Ezért tartóztatták le a szálló tulajdo-

nosát. A szerelmes pár pedig Wallisban öngyilkosságot követett el. A német lapoknak ez a híre majdnem bizonyos, hogy téves információk alapul. Az egész szenzációs történetet összetévesztik Wagner budapesti mérnök feleségének szökési hírével. Wagnerné, mint azt már megírtuk, megszökött Janda villamosvas-uti váltóórrel és eddigelé egyéb hír nem érkezett a szökevényekről, minthogy Evain les Bains-ben letartóztatták őket. Hogy öngyilkosságot követtek volna el, arról eddig mi hír sem érkezett. Egy *Dambech* nevű *metzi* hadnagy csakugyan megszökött Zürichbe kapitánya feleségét és öngyilkossági kísérletet is követtek el, de ennek az esetnek semmi köze sincs a budapesti Wagner afférhez. Nyilvánvaló hogy a német újságok ezt a két esetet tévesztették össze.

— **A nők választó joga.** A szociálisták régi törekvése az, hogy a teljes egyenjogúság keretében a nők számára választói jogot biztosítsanak. Ausztráliában már van is választói joguk a nőknek. Mindenütt, ahol a szociálisták propagandát fejtenek ki, programjukban benne van az, hogy a választójog a nőket is megilleti. Annál meglepőbb az az a hír, mely Londonból érkezik. Ott tartják most a munkások világgkongresszusukat. Erre a nagy kongresszusra több mint másfél millió munkás küldött képviselőket. A nők választójogának kérdése körülven napirendre, szenvedélyes viták indultak meg. S végre az elnök szavazásra bocsátotta a kérdést. A szavazásnak az az eredménye lett, hogy száztíz szóval szökbárm ellenében azt az indítványt, hogy a munkások küzdjenek a nők választói jogáért, *elvetették*. Ez az eredmény nemcsak a világot lepi meg, hanem bizonyára magukat a szociálistákat is.

— **A becsületes magtalan.** Szomorú sors érte a múlt kedden *Fülöp* Mihály b. hidegkuti lakost, a kit előbb kirabolt egy barátja, azután pedig *agyonlőtte*. *Fülöp* a múlt vasárnap vásáron volt *Ragács* Pál jó barátjával. A vásáron *Fülöp* hat ökröt adott el 1700 koronáért és a mikor az ökrök árát megkapta, jó barátjával bementek egy vásári sátorba. *Fülöp* a kellesténél többet ivott és részeg állapotát a jó barátja arra használta fel, hogy mikor a sátorból távoztak, egy félreeső helyen kivette *Fülöp* pénztárcáját. Hogy azonban a gyanút magáról elhárítsa, a jó barát elvitte *Fülöpöt* egy másik kocsmába s mialatt ott mulattak, *Ragács* az asztal alól fölemelt egy pénztárcát, a melyben *Fülöp* részeg fejjel fel is ismerte a saját pénztárcáját, de már akkor csak egy 20 koronás bankjegy volt benne. *Fülöp* először azt hitte, hogy valaki más lophatta ki a pénzt, pajtására nem is gyanakodott, de azután meggyőződött, hogy a tolvaj senki más nem lehetett, csak *Ragács*. Másnap este *Fülöp* odahaza a kocsmban beszélt az esetet több ott lévő embernek, a mikor a nyitott ablakon keresztül belöttek a kocsmaszobába s *Fülöp* hátulról fején találva, lebukott és meghalt. A tettest *Ragács* személyében elfogták és átadták a csendőrségnek.

— **Egy milliós örökség története.** Körülbelül hat héttel ezelőtt történt, hogy Páris közelében szerencsétlenül járt egy *Fair* nevű amerikai milliomos házaspár. Automobilon utaztak és a gépkocsi nekiment egy fának, minek következtében *Fair* is, meg a felesége is szörnyet haltak. Milliomosok haláláról lévén szó, természetesen az amerikai örökösök azonnal az örökség iránt érdeklődtek és amint ez már nagy érdekek csoportosulása körül történni szokott, nyomban hajba is kaptak. Most meghozza a drót az óceánon túlról a hírt, hogy *Fair* rokona, az ifjabb *Vanderbilt* felesége önként átengedett *Fair* Karolinának egy millió dollárt. Jó oka volt erre. Mert ha át nem engedi, olyan botrány fejlődik ki, a melyre még Amerikában is kevés a példa. Így is megint forgalomba jutott a milliomos *Fair* nek botrányos házassága. *Fair* egy kocsis leányát vette feleségül. Ez nem volna különös, de a

nőnek a multja volt olyan, a mi botrányt keltett. A kocsis leánya egy mulatóhely tulajdonosa volt és szerelmi viszonyt folytatott *Fair*rel, aki *Fair* szenátornek fia volt. Mikor egyszer *részeg* volt, a leány kocsiba tette, elhurcolta magával a közjegyzőhöz és házasságra lépett vele. *Fair* szenátor meghalt bánatában, mielőtt fiát kitagadhatta volna. Időközben ezt a botrányt félig-meddig elfelejtették, de most az örökségi viszályok megint emlékezetbe hozták. Hogy pedig a botrány nagyobb mérveket ne öltön, készséggel átengedte a nevezett összeget az ifjabb *Vanderbilt* felesége.

— **Agyonnyomta egy hordó.** Hajmeresztő szerencsétlenség színhelye volt tegnap délután Temesvárott a *Kimmel* J. C. bornagykereskedő cég gyárvárosi borpincéje. A munkások ugyanis borral telt 10—20 hektoliteres hordókat eresztettek le a pincébe, mely munkánál *Hesz* Péter 49 éves pincemester felügyelt. Az egyik hordó leeresztésénél a kötél a munkások ügyetlensége következtében lecsuszott s a nehéz hordó legurulva a lépcsőkön, *magá alá temette Hesz Pétert*. A szerencsétlen embernek a súlyos hordó betörte a mellkasát és fején is súlyos sérüléseket szenvedett. A *Kimmel* cég háziorvosa, dr. *Mály* Antal megjelenván a helyszínen, a szerencsétlent mentőkkel a kórházba szállította, hol néhány óradi kioldás után seibe belehalt. A szerencsétlent özvegyén kívül két kiskorú árvája siratja. A rendőrség annak kiderítése végett, hogy ez ügyben kit ternel a felelősség, széleskörű vizsgálatot indított meg.

— **Helyreigazítás.** Egy tegnap közölt házassági hírnökbe tévedés oszszott be: a vőlegény neve, akit *Deutsch Andor* nak hívnak, hibásan *Deutsch Bernátnak* volt közölve, aki atyja a vőlegénynek.

— **Kossuth érmek.** A Kossuth Lajos születésének századik évfordulója alkalmából készült, díszes kivitelű Kossuth-érmek *ingyen* kapja mindenki, aki *Nádler* Lajos nő- és férfidivat áruházában (Andrássy tér 18.) legalább 4 korona bevásárlást eszközöl.

— **Az úri közönség finom és elegáns lábbelije** *Porter* Vilmos Nagy Aruházában, a Szabadság-téren kapható. Feltűnő tulajdonságai a cipőknek: kifogástalan alak, rendkívüli könnyűség, helyes szabás, mely az érzékeny lábakat is kíméli. Végül *tartósság* és az a becses tulajdonság, hogy a cipők *formájukat nem veszítik soha!* Állandó raktáron vannak és minden formában találhatók, box calf, zsebrő, keztű, borju bőr és chagrin cipők. Lakk cipőből szintén a legnagyobb választék. Az árak tekintve az *elsőrendű* minőséget igazán jutányosak. A fénykép kedvezmény minden vevőt illet meg, az egyszerre, vagy részletben 10 koronáért vásárol.

— **T. üzletfeleink** szíves tudomására hozzuk, hogy *Révész* Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Szabadságter 20. szám. Telefon 265.sz.) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Amerikai levél az örökségről.

(Egy magyar lelene írása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12

A míg az Óceánon innen lévő emberiség Amerikából, fölfedezett és föl nem fedezett nagybácsiktól várja az örökséget. — ennek kontrasztjakép olyanok is akadnak, a kik Amerikában hazulról várják a just.

Ilyen járatban érdekes levél érkezett a múlt nap Észak-Amerikából a nagyvárad rendőrfő kapitányhoz: *Regényi* Emilia nevű 44 éves asszony írta *Clevelandből*. A messziről jött levél írója előrebocsátja, hogy őt 1858 május 10 én egy szép holdvilágos tavaszi éjszakán mint csecsemőt egy skatulyában a városi Szent László templom kapuja előtt találták. Szüleit a rendőrség nem tudta kinyomozni, a miért a város romai katólikus vallásban megkeresztelte, *Regényi* Emilia nevet adtak neki s nevelés végett

kiadták *Kezeli* Mihályné született Puskás Erzsébetnek, aki fizetésért felnevelte a talált gyermeket. A leány 16 éves korában elhagyta nevelő anyját s Budapestre ment szolgálni. Ott beleszeretett *Tiháti* Miklós postaszolgába, aki el is vette feleségül.

— A sors — ugymond a levél írója — férjessel együtt Amerikába kergetett minket. Most attól tartok, hogy engem *szegény árvát nevelő anyám kitagadott minden örökségemből*. Kérem a tekintetes főkapitány urat, hogy vegegyen védelmébe engem szegény árvát.

A különös levél vétele után a rendőrfőkapitány kinyomoztatta a szóban forgó nevelő anyát, aki most már 87 éves öreg anyó s második férje után özv. *Kovács* Sándornénak hívják. Az öreg asszony az idézésre botra támaszkodva meg is jelent a rendőrfőkapitány előtt. Itt aztán kiderült, hogy *Kovácsné* egy jó magával is tehetetlen öreg asszony, kinek férje 8 év előtt elhalt. Nevelt leányára emlékszik.

— Vátsott, engedetlen leány volt kérem alássan, mondta az öreg asszony, innét Budapestre szökött s ott összeállt egy postaszolgával.

— Hát azt nem tudja, hogy a sors miért vetette őket Amerikába? kérdezte a rendőrfőkapitány.

— Tudom én csókolom a kezét. A férje tizenötezer forintot sikkasztott el a kincstár pénztárából.

— Tudja e, hogy nevelt leánya valami örökségre vár, amelyet magától remél kapni?

— Várhat a lelkem, válaszolt keserű gúnyval az öreg asszony, nekem ugyan nincs egyebem a rajtam levő rongyokon kívül, de még ezt sem hagynám reá. Lám, lám, mormogta az anyóka, még ő vár örökséget holott én reméltem, hogy egyszer megembereli magát s küld egy kis pénzt Amerikából.

A rendőrfőkapitány ezután értesítést küldött *Clevelandba* *Regényi* Emiliának, aki éppen olyan élénk fantáziával szőtt álmokat az európai örökségről, mint sok itteni ember az amerikai kincsekről, amelyeket — a mint fönnbő sóhajtottuk — az odaszakadt nagybácsik szoktak örökbemagyni — a regényben.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ **A törvény a szívek utjában.** Az életnek regényei közül az érdekesebbek közül való az eset: a melylyel legutóbb a *győri* törvényszék foglalkozott. *Pintér* József szabadi lakosnak sorvadásban lévő felesége meghagya, hogy halála után *Tolnai* Annát, az ő első házasságából származó leányát vegye el feleségül, nehogy öt gyermeke idegen mostoha kezére jusson. Az asszony némsokára meg is halt és *Pintér*, híven felesége óhajához, de mert a leányt szerette is és ez viszoat őt, mindent elkövetett, hogy *Tolnai* Annát feleségül vehesse. Az új házassági törvény azonban, ellentétben az egyházjoggal, nem enged ily esetben dispensációt. *Pintér*nek a felségfolyamodványa is sikertelen maradt. De mert ebben a folyamodásban felfedte azt, hogy a leánynyal már viszonya is van, sőt gyermekük is született, az ügyészség — tudomására jutván az eset — vádat emelt ellene *csábítás büntette* miatt. Megható volt a tárgyalásnak az a jelenete, melyben a leány tanuvallomása alkalmával *Pintér*hez való szerelméről beszélt. Ha *Pintér* nem lehet az ura, *megöli* magát. A védő, *Bély* János tartalmas beszédében azt fejtegette, hogy hiba van abban a törvényben, a mely a népelet szokásait, erkölcsi felfogását semmibe veszi s éppen azért az ilyen ügyekben a büntetés alkalmazása a társadalmi rendnek fel-forgatására vezethető. A törvényszék a védő álláspontjára helyezkedett és *Pintér* Józsefet a vád- és következményei alól *felmentette*.

NAPIREND.

Szeptember 13. Szombat. Róm. kath. naptár: Amát püspök. — Protestáns naptár: Amát püspök. — Izraelita naptár: Sabbat, KI Thezo. — Görög-keleti naptár (augusztus 31.): Boldogasszony ünnepe. — A nap kél 5 óra 19 perckor, nyugszik 5 óra 59 perckor. — A hold kél 3 óra 34 perckor, nyugszik 0 óra 38 perckor.

Kölesy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklye-muzeum helyisége mellett lélestere.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Melegebb, száraz.

Szeptember 13. Az aradvidéki tanító-egyesület igazgató-választmányának ülése délután 4 $\frac{1}{2}$ órakor (Polgári iskola.) — Az aradi kerékpárklub éjjeli kirándulása.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabnavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 12.

A kellemes éjt meleg nappal váltja fel.

A tartós szárazság ismét kísért és aggodalmat okoz gazdáinknak, kik már csak ronszát vélik learatni kapás veteményeinek. A szőlő szintén esőt vár a szeles, poros időre.

Kellemes külföldi hírek és a belföldi jobb kereslet szilárdabb üzletet teremtett, de csak ideig-óráig, a mérvadó körök is találgatásból ítélnek a gabnavásár kimenetelét.

A mai hetivásárra mintegy 5800 métermázsa buza és néhány száz métermázsa egyéb gabnanem behozatal volt, melyek jól fizetett napi árban cseréltek gazdát.

Mai árak: Az árak 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Uj-buza I-ső minőségű 6.50—6.60.

Uj-buza közép 6.20—6.30.

Tengeri névleges jegyzés 5.50—5.60.

Uj-rozs 5.40—5.50.

Uj-árpa 4.60—4.80.

Uj-zab 4.50—4.70.

Az irányzat kellemesebb.

Budapesti árú- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, szeptember 12.

Déliüzlet. Buzakinálat mérsékelte, a vételkedv javult. Kedvező irányzat mellett 30,000 métermázsa került forgalomba, 5 fillérig drágább árakon. Egyéb gabnaneműek kedvezők, tengeri 5 fillérral drágább. Időjárás szép.

Zárhat 12 órakor:

Buza októberre	6.78—6.79
Buza 1903. áprillisa	7.06—7.07
Rozs októberre	6.—6.01
Rozs 1903. áprillisa	6.20—6.21
Zab októberre	5.44—5.45
Zab 1903. áprillisa	5.76—5.77
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1903. májusra	5.43—5.44

Zárhat 5 órakor:

Buza októberre	6.76—6.77
Buza 1903. áprillisa	7.04—7.05
Rozs októberre	6.—6.01
Rozs 1903. áprillisa	6.20—6.21
Zab októberre	5.42—5.43
Zab 1903. áprillisa	5.75—5.76
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1903. májusra	5.42—5.43

Zárhat 5 órakor: korona

Oszták hitelrészvény	692.25
Magyar hitelrészvény	734.50
Leszámtolóbank részvény	485.—
Rima-Murányi vasúti részvény	500.—
Oszták-magyar államvasúti részvény	720.50
Közúti vasút	690.—
Városi villamos vasút részvény	333.—

Budapest-kőbányai sertéskereskedelem.

— Szeptember 12. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogramm felül súlyban 104—6 fillérig, öreg közép páronként 300—400 kilogramm súlyban — fillérig, fiatal nehéz páronként 320 kilogramm felül súlyban 112—3 fillérig, fiatal közép páronként 251—320 kilogramm súlyban 111—2 fillérig, fiatal könnyű páronként 250 kilogramm terjedő súlyban 111—2 fillérig.

Szerbiai: Nehéz páronként 260 kilogramm felül súlyban 111—2 fillérig, közép páronként 240—260 kilogramm súlyban 108—9 fillérig, könnyű páronként 240 kilogramm terjedő súlyban 106—8 fillérig.

Sertéselészék. Szeptember hó 9. napján volt készlet 46,528 darab, szeptember hó 10. napján főlhajtatott 279 darab, szeptember hó 10. napján elszállított 588 darab, szeptember hó 11. napján maradt készlet 46,221 darab. — Üzlet: Változatlan.

S z e s z ü z l e t .

— Szeptember 12. —

Mai jegyzéseink: Készárú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szárlított mosók 12'80—13.— korona mmásánként.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti árú- és értéktőzsde.

Budapest, szeptember 12.

Magyar aranyjárdék 4%	121.10
Magyar koronajárdék 4%	98.15
Magyar arany 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar ezüst 4 $\frac{1}{2}$ %	—
Magyar keleti vasút	—
Magyar földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar italmegváltási kötvény	—
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	204.—
Tiszszabályozási és szegedi kölcsön	163.—
Oszták papírjárdék	101.10
Oszták járdék ezüst	101.—
Oszták járdék arany	121.50
Koronajárdék	99.50
1860-iki államsorsjegyek	152.25
Oszták-magyar bankrészvény	1600.—
Magyar hitelbankrészvény	734.50
Oszták hitelbankrészvény	692.—
Oszták-magyar államvasút	720.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.06
Német birodalmi márka	116.97
London	239.60
Páris	95.10

REGÉNY-CSARNOK.

Hipnózis.

— Angol regény. —

Írta: Hardy I. D.

[73]

(Vége.)

A mondott időben csakugyan pontosan megjelent ismét s Lowe orvos a lehető legkimerítőbben felelt meg minden kérdésére. Aztán félig-meddig bizonytalan hangon folytatta:

— Percival ur sok mindent lát és hall, ami mások előtt rejtve marad, így nekem is megvannak a magán sejtelmeim arra a lelki rázkódtatásra vonatkozólag, mely Fitzallanné asszony merevségét s azzal kapcsolatban mai szomorú állapotát előidézte. Ami az ön kíváncsiságát illeti, hogy a beteget láthassa, meg kell önnek vallanom, hogy minden deliriumán és lát-álmán mint vörös fonál húzódott végig az képzelem, hogy ön halott. S ezért egyrészt remélhet, hogy az ön látása kedvezően fog hatni a beteg izgult idegeire, de másrészt nem titkolhatom el, hogy a kísérletnek lehetnek rossz következményei is. Persze, veszteni való már alig van, — folytatta a doktor szomorú arccal — s ha betegemet, kit ma még nem láttam, nem találom nagyon bágyadtnak, legjobb szeretném azonnal megpróbálni.

Ez több volt, mint amennyit Ray mert volna remélni, Lowe orvos eltávozott s mintegy tíz perc múlva visszatért, hogy fölvezesse.

Pihenő ágyon, arccal az ablak felé fordulva feküdt egy kendőbe s vánkosokba burkolt alak, Lowe orvos megállította Rayt az ajtóban s barátságosan szólt:

— Nos asszonyom, ma gondoskodtam egy kis változtatásról s látogatót hoztam önnek. Egy ur van itt, aki nagyon örvend annak, hogy láthatja önt.

Ray látta, hogy Nazaréna hevesen fölemelkedik s aztán üres, rekedt hangon susogja:

— Ki az?

— Azt majd ő maga mondja meg önnek asszonyom. Már itt van.

A következő pillanatban Ray ott állt az ágy előtt s benső részvétellel tekintett a roskatag aakra, mely a vánkosok közt pihent. Az egyedüli, ami még a régi Nazaréna emlékeztette, az a két nagy sötét szem volt, mely kísértetiesen tekintett elő beesett, sápadt arcából. A csontvázá soványodott asszony mintha csak lelke volna a hajdani viruló Nazaréna. E őször ijedten pillantott Rayra: aztán hitetlen elragadtatás kezdett tükröződni a tekintetében s alig érthetően suttogta:

— Mintha . . . mintha csakugyan . . . ön volna . . .

— Én vagyok az, szerelmem, — lihegte Ray, térdre roskadva az ágy előtt s forró gyöngédséggel pillantva a megtört szemekbe.

Csüggedten simogatta végig Nazaréna a férfi arcát s midőn Ray megragadta a kezét, boldogan suttogta:

— Igen, csakugyan ön az!

— S örvendesz-e, hogy láthatsz, egyetlen szerelmem? — Kérdezte Ray gyengéden.

Az asszony csak ragyogó tekintetével s szinte földöntúli mosolygással felelt, de midőn most Ray az orvoshoz fordulva szólt:

— Lásd orvos ur, a beteget ismer engem. Megengedné, hogy még egy kicsit maradjak?

— az asszony is mintegy álomban ismételte:

— Igen, hogy még kissé itt maradjon! Lowe orvos végigsimitotta kezével a szemét.

— Azt hiszem, megengedhetem, — hagyta rá barátságosan s kimenve a szobából, intett az ápolónőnek, hogy kövesse.

— Csak álom ez az egész, — susogta Nazaréna bizonytalan hangon, — tudom jól, hogy csak álom, de még soha-soha nem álmodtam ilyen édesen.

— Egyetlenem, hidd el nekem, hogy nem álom, hogy valóság, a legédesebb valóság. En vagyok itt melletted s soha többé nem fogok elválni tőled, — susogta Ray, Nazaréna gyengéd ujjait csókokkal borítva.

Nazaréna egészsége épp oly gyorsan állt helyre, mint a milyen villámszerű gyorsasággal lepte meg a betegség. S felgyőzülésével visszatért a boldogság is a sokat szenvedett, sok megpróbáltatáson átment Percival családhoz. Aya néni, látva, hogy fiának örökre eltűntnek látszó kedve csak akkor fog visszatérni, ha szíve legforróbb vágya teljesül, nem szegült többé ellene annak, hogy Nazaréna elfoglalja helyét a Percival-családban.

Hiszen haragja ugyanis csak az anyai szeretet következménye volt, hogyne engedett volna hát helyet az anyai szív egy másik érzelmének, annak, hogy fiát ismét boldognak lássa.

Ma másfél esztendővel az elmondottak után, Kitty, azaz Grey orvosné is visszatért a családba, mely ekképpen ismét a régi boldog és vidám Percival-családdá lett.

Ray és Nazaréna a többiekkel kísérve, gyakran felkeresnek két sírhalmot a temetőben, Carlton George fekszik az egyikben, ártatlan gyilkosa a másikban. A halál megadta Helénnek azt, amit a kegyetlen élet megtagadott tőle: egyesítette azzal, a kiért szíve mindig dobogott. Keresztjeiket egy koszoru fűzi össze, mint a menyasszony koszoru, földi salaktól megtisztult lelkük ott fenn bizonyára épp úgy egyesült véget nem érő ölekezésben.

Ray, bár elvesztette régi könnyelműségét s munkás, szorgalmas emberré lett ismét, vidám s öröklé derült Ray. Felesége pedig a hajdani viruló Nazaréna. A mult csak mintegy rossz álom él emlékképpen, jelmondatuk ez: Megpróbáltatások nélkül nincs igazi boldogság.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1902. évi május hó 1-től. —

ARADRÓL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Gyorsvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Személysz. tv. d. u. 4.45	Személyvonat d. u. 3.32
Gyorsvonat délután 4.21	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szm. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.06
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnáról délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Személyvonat este 8.57
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Vegyesvonat reggel 7.10	Személyvonat reggel 8.35
Személyvonat d. u. 4.11	Vegyesvonat este 7.06
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Május 1-től bezárólag szeptember 30-ig ünnep- és vasárnap, valamint a radnai búcsúnapokon jön Radnáról egy vegyesvonat este 8 óra 23 perckor.

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

25954—1902. sz.

Pályázati hirdetmény.

(Talpfák szállítása iránt.)

A magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének 1903. évi január havától ugyanazon évi április hó végéig szállítandó 20000 darab 1-5 m. hosszú 0-18 alsó, 0-13 felső szélességgel és 0-13 m. vastagsággal bíró lehetőleg száraz III. rangú tölgytalpfára van szüksége, a melyek szállítására nézve ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló ajánlati felhívás, valamint az általános és különleges szállítási feltételek a pályázati határidőig naponként a hivatalos órák alatt vallamennyi államvasuti üzletvezetőségénél megtekinthetők, illetve szóban levő ajánlati felhívás a magyar királyi államvasutak aradi üzletvezetőségénél megszerezhető.

A pályázati felhívás kiegészítő részét képező általános és különleges szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak budapesti nyomtatványtárában szerezhethetők meg.

Az ajánlattevő köteles az ajánlott talpa értékének 5% át, mint bánatpénzt készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban az ajánlat benyújtására kitűzött határidőt megelőző nap déli 12 óráig az alulírott üzletvezetőség gyűjtőpénztárába letenni és a szállítás elnyerése esetén, mint a szállítás biztosítására leteendő óvadékot ezen összeget 10%-ra kiegészíteni.

Az ajánlat ivenkint egy koronás magyar királyi okmánybéllyel ellátva az ajánlattevő által keltezve (a teljes cím és lakhely kitüntetése mellett) aláírandó.

A pontosan és olvashatóan kitöltött ajánlat jelen felhívással együtt, mely szintén keltezendő és aláírandó, 60 filléres okmánybéllyel ellátva, lepecsételve ezen külcimmal:

„Ajánlat 25954—902. számhoz.” folyó évi szeptember hó 30-ik napjának déli 12 óráig az aradi üzletvezetőség I. általános osztályának főnökéhez benyújtandó, illetve oda posta útján beküldendő.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyekben javítások, vakarások fordulnak elő, nemkülönben melyek nem a kitűzött határidőig érkeznek be, vagy pótlólag, esetleg táviratilag juttatnak, végre olyanok, melyekre nézve az előírt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vételre nem számíthatnak.

Arad, 1902. évi szeptember hó.

Az üzletvezetőség.

(Utánnymás nem díjazatik.)

MÁRIA-RADNAI GYOMORCSEPPEK.

Gyomorgörcs, gyomorfájás, erős gyomorhurut és étvágytalanság ellen biztos szer.
Egy üveg ára 80 fillér.

M.-Radnai vértisztító és fájdalom nélküli hashajtó labdacok.
Egy doboz ára 60 fillér.

M.-radnai lábizzadás elleni kenőcs.

Kipróbált hatása, egy tégely használata elegendő. — Egy tégely ára 1 kor.

Kossuth-féle M.-radnai Gyöngyvirág-Creme.

Ápolja, szépíti és finomítja az arcbőrt, eltávolít májfoltot, szeplőt pattanásokat, bőratkákat és az arcnak bájt és üdéséget kölcsönöz.

Kis tégely 1 korona. — Nagy tégely 2 korona.

M.-radnai gyomorerősítő tea.

Egy csomag ára 1 kor. 20 fill.

Mária-radnai hajessencia biztos szer hajhullás és fejkorpa ellen kitűnő hajápoló szer.

1 üveg ára 2 korona.

Kitűnő közkezdveltségnek örvendő Kossuth-féle bajuszpedrő.

Egy doboz ára 30 fillér.

421

Kaphatók:

UDVARDI KOSSUTH PÁL

a „Megváltó”-hoz címzett gyógyszerárában M.-Radnán, és az ország minden nagyobb gyógyszerárában. — Gyógyszerészek részére Aradon Vojtek és Welsz gyógyszerár kereskedőknél.

Magy. kir. államvasutak.

127716—902. sz.

Pályázati hirdetmény.

Az alulírott igazgatóság a m. kir. államvasutak részére 1903. évi január hó 1-től 1903. évi december hó végéig lenolaj kenczéből felmerülő szükségletének szállítását, mely egy évre mintegy 3000 métermázsával van előirányozva, biztosítani kívánván, ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

A szállításra vonatkozó részletes módozatok, vallamennyi hazai kereskedelmi és iparkamaránál megtekinthetők és a magy. kir. államvasutak igazgatósága anyag- és leltárbeszerzési (A III.) szakosztályánál (Budapest, VI. Andrassy ut 73. sz. II. emelet, 47. ajtó sz.) ingyen kaphatók.

A szabályszerűen kiállított, ivenkint egy koronás magy. kir. okmánybéllyel ellátott ajánlatok

lepecsételve legkésőbb f. évi október hó 7-ikén déli 12 óráig a m. kir. államvasutak anyag- és leltárbeszerzési szakosztályában átadandók, illetőleg posta útján oda küldendők és a boríték ezen külcimmal látandó el:

„Ajánlat lenolaj kencze szállítására 127716—902. számhoz.

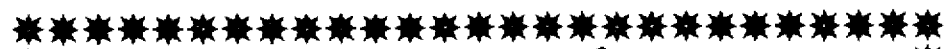
Bánatpénzül az ajánlt kencze egy évi értékének 50% a készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokban legkésőbb 1902. évi október hó 6-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Bánatpénz nélküli vagy később benyújtott ajánlatok, vallamennyi olyanok, melyek nem pontosan és a részletes módozatok betartása mellett, állítatnak ki, nem vételnek figyelembe.

Budapest, 1902. évi szeptember hóban.

Az igazgatóság.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Hölgyeknek és Úraknak

egyaránt ajánlható az általam készített „Contre Son” korpa elleni fejmosó, mely a legtisztább anyagokból van összeállítva.

Hogy az egészségre nem káros anyagokat tartalmaz, igazolja egy budapesti kir. ker. törvényszéki hites vegyész, vallamint a zürichi nemzetközi vegyintézet bizonyítványa.

Ezen fejmosó rendszer használata megszünteti a fejkorpa képződést, a hajnak selyemszerű finomságot és igen szép fényt ad.

Nem állítom, hogy hajnövesztő, hanem az által, hogy a fejbőr tiszta és korpa mentes, a hajhullást enyhíti.

Ezen fejmosó minden esetben a legnagyobb sikerrel lett használva, mit számtalan egyénnel tudok igazolni.

Kitűnő hatásánál fogva számtalan esetben ajánlva lett dr. Tisch Mór Arad város tb. főorvosa által.

Gyors száradása által a legérzékenyebb fejen is használható.

Egy üveg ára 65 krajczár.

A n. é. közönség becses bizalmát kérve, maradtam

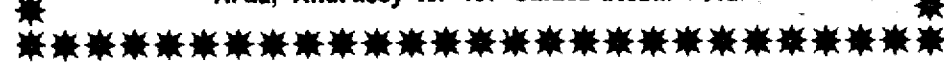
kiváló tisztelettel

TURÓCZY ELEK

fodrász

1735

Arad, Andrassy-tér 18. Salacz-utczaik rész.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.
140861—1902. sz.

Hirdetmény.

Ezennel közhírré tétetik, hogy a vasuti kocsikban és az állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m. bőröndök, táskák kalapok, ruha- és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők stb. az alább felsorolt állomásokon árverés alkalmával azonnali készpénz fizetés mellett el fognak adni:

Állomáson	f. évi szeptember hó
Kolozsvár	19-én d. u. 2 óra
Miskolcz	25-én d. u. 2 óra
Bpest nyugoti	29-én d. e. 9 óra

Budapest, 1902. szeptember havában.

Az igazgatóság.

(Utánnymás nem díjazatik.)

Méltányos árak mellett SZÉP

Báli meghívók.

Tánczrendek!

Levélpapírok!

Borítékok!

Névjegyek!

Gyászjelentések!

Számlák!

Falragaszok!

és minden egyéb
NYOMTATVÁNYOK

készítetnek a legnagyobb választékban

az
Aradi nyomda részvénytársaságnál.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Elmagyarázókat teljesen ingyen ad a
Kiadóhivatal:
 József főherceg-ut. 22. szám.
 Telefon szám: 151.

Hirdetéseket levetetnek a
Kiadóhivatalban:
 József főherceg-ut. 22. szám.
 Telefon szám: 151.

Tudakozásnál kerjük a hirdetés alatt levő számokra hivatkozni.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Ezen rovatban minden szó egyszeri beiktatásának ára 4 fillér, vastagabb betűből 8 fillér. — Cselédet kereső vagy cselédnek ajánkozó apró hirdetés 20 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér. — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárulási helyein.

Apró hirdetésekre
 szolgáló levelezőlapok kaphatók
Aradon:
Révész Nándor
 könyvkereskedésében, Szabadság-tér és Forray-utca sarok.
Ifj. Klein Mór
 könyvkereskedésében, Atzél Péter-utca.
Kerpel Izó
 könyvkereskedésében, Andrásy-tér.
Kubina Béláné
 papírkereskedésében, Hunyadi-utca.
Keppich Zsigmond
 papírkereskedésében, Andrásy-tér.
Özv. Hammerschlag L.-né
 dohánytőzsdéjében, Andrásy-tér.
Lészay Sándor
 dohánytőzsdéjében, Andrásy-tér.
Kis tőzsdében
 Templom-utca.
Kohn László
 Waggonyárban.
Hoffmann József
 fűszerkereskedésében, Forray-utca.

Az összes helybeli orvosok ajánlják a

Boholti ásványvizet.

Kapható minden fűszerkereskedésben. Főraktár Boczkó-utca 9. sz. Telefon 506. szám. 1550

Panker Viktor

műlakatos, Fácán utca 6 sz. egy oszlopos borsajtó eladó. Megrendelések elfogadtnak, pontosan szállítanak. 1596

Eladó ház!

Óvár-utca 5. számú ház telekkel együtt szabad kézből eladó. Bővebbet Deutsch Bernátnál, Herman udvar I. em. 1595

Két vidéki iskolás fiú

szerény feltételek mellett intelligens háznál felvétetik. Bővebbet Aulich Lajos utca 15. szám, földszint jobbra. 5006

Szép, erőshangu pedálos, alig használt

Czimbalom

jutányosan eladó. — Megtekinthető Honisch L. István műtermében, Szabadság-tér 16 sz. 1506

Mely uri leány,

vagy gyermektelen özvegy közné barátságos és fiatal emberrel. Magánhivatalnok és előkelő állása van. Házasság nincs kizárva. Leveleket a lap kiadóhivatala „Discretio” felcíme alatt. 5011.

Egy
 a jegyzői teendőkhöz jártas
Jegyzői írások

alólirott nál

azonnal alkalmazást nyer.

Fizetése havi 40 korona és teljes ellátás.

Csermő, 1902. évi szeptember hó 10-én.

Keresztes Lajos,
 jegyző.

1593

Telefon 322.

Első rendű hasított

Tölgy

szőlőkarók

6 és 7 láb hosszúságban kaphatók a legjutányosabb árban a ter-
 novai állomáson.

Klein B. Vilmos

Arad Petőfi-utca 1. sz.

A karók kocsival is elvihetők a tuczi országút melletti raktárból. 704

Iskolakönyvek

szolid bekötését

mérsékelt díjért

elvállalja

az Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Aradi nyomdarezervevény-társaság könyvnyomdája.

BUTOR.

Menczer Márton

butorüzlete

Árpád-tér 5. szám

(zsidó-templom-épület) alatt letezik, hol új és keveset használt butorok legolcsóbb árban kaphatók. Kérem a pontos címre ügyelni. — Ugyanott

uraságoktól levetett ruhák

legmagasabb árban megvétetnek. Kivá-
 natra hához is megyek. 1563

M. kir. államvasutak.

123583--902. szhoz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága a jövő 1903. évben, illetőleg 1905. év végéig szükséges lámpa és lámpás alkatrészek szállításának biztosítását óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb f. évi szeptember hó 27-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak igazgatóságának anyag és leltárszerzési szakosztályához beterjesztendők, a bánatpénz pedig f. évi szeptember hó 26-án déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak öpénztáránál leteendő.

A pályázatra vonatkozó részletesebb feltételek, a mennyiségek, ugyancsak a szállítási feltételek a magy. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztályának Budapest, Andrásy ut 73 sz.) megtekinthetők.

Budapest, 1902. évi augusztus hóban.

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik.)

Magy. kir. államv. üzletv. Aradon.

24031—1902. szám.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége nyilvános versenyt hirdet Arad állomás új fűtőházi telepén létesítendő emeletes iroda és laképület, továbbá emeletes lak-tanya és földszintes szertár épület építő munkáinak végrehajtására.

A tervek és költségvetések, a szerződési tervezet, az ajánlati minta, a pályázati feltételek, valamint a munkák végrehajtásához kötött feladatok Aradon, a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének pályafenntartási osztályában a hivatalos órák alatt megtekinthetők, az ajánlati nyomtatványok ugyanezen hivatalnál 8 korona lefizetése ellenében megszerzhetők.

Az ajánlatok legkésőbb 1902. évi szeptember hó 16-án déli 12 óráig nyújtandók be alólirott üzletvezetőség titkárságánál (Arad csanádi palota I. emelet.)

Az ajánlatok egy korona, az ajánlat mellékletei ivenként 30 filléres bélyeggel ellátva és lepecsételve a következő felirattal nyújtandók be: „Ajánlat Arad állomás fűtőházi telepén létesítendő magasépítmények építési munkáira.”

Csak az összes munkákra tett ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlat benyújtását megelőző napon, vagyis 1902. évi szeptember hó 15-én déli 12 óráig 6000, azaz Hetezer korona bánatpénz teendő le a m. kir. államvasutak aradi gyűjtőpénz-árban (Arad csanádi palota földszint) akár készpénzbe, akár állami letételekre alkalmas értékpapirokban.

A bánatpénzről szóó letétjegy az ajánlatához nem csatolandó.

Az értékpapírok a legutóbb jegyzett árfolyam szerint számíthatnak, de névértéken fölül számításba nem vétetnek, készpénzben letett bánatpénz után kamat nem követelhető.

Csak idejekorán beérkezett írásbeli ajánlatok szolgálhatnak a tárgyalás alapjául.

Posta útján beküldött ajánlatok és bánatpénzek térti vevénnyel nem tartandók fel.

Aradon, 1902. évi augusztus hó.

Az Üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

